Ч. 286 (15.087). Львів, неділя 25. грудня 1938. Оплата поштова вирівняна готівкою. Рік LXI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10, II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-48
Телефон Адміністрації 229-11
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
и Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло“.
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . . 5.00 зол.
четвертьрічно . . . . . 15.00 „
піврічно . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА“ В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Японський консулят у Хусті.

Чеська преса подає в телеграмі з Токія, що японська влада рішила установити свій консулят у Хусті. Той консулят буде підчинений праському японському посольству. Рішення японської влади прийшло внаслідок опінії секретаря японської амбасади в Москві Тачокі, який виїздив недавно на Карпатську Україну як обсерватор.

Справа залізничої сполуки з Карпатською Україною полагоджена.

ВИСЛІДИ ПЕРЕГОВОРІВ ЗАЛІЗНИЧОЇ КОМІСІЇ.

З Братислави повідомляють: Залізнича підкомісія, яка вела переговори в Будапешті, закінчила свої передсвяточні праці. Її голова, президент державних залізниць інж. Вест, подав звіт премієрові Словаччини д-рові Тісо про висліди переговорів. Крім наладнання уже переїздів між Словаччиною та Мадярщиною від 22. ц. м. відкрили прикордонне залізниче получення на таких відтинках: Люченець—Ловінобаня, Люченець—Калиново, Костоляни—Кошиці, Легіня—Михайляни—Упор. Почнеться теж комунікація зі Зволеня через Люченець до Польтару та зі Славошовець через Плешовець до Добшини. Поїзди на тих лініях обслуговуватимуть словацькі паровози та словацький персонал. Пасажири можуть їздити без пашпорту, але на мадярській території не вільно їм висідати.

Місцеві комісії, які вели подрібні льокальні переговори на засаді будепештенських умов, працюють тепер в Ужгороді та в Севлюші. Переведено теж перговори із мадярами що до траси між Кошицями та Севлюшем. Із Праги до Ясіня будуть їздити у вислідї тих переговорів т. зв. упривілеєні вози на відтинку Кошиці—Севлюш. На цьому відтинку ці вози будуть замкнені і ніхто не зможе з них ні висідати, ні до них всідати. Щоб мешканці з відтятих частин на шляхах Ужгород—Ужок, Мукачів—Лавочне могли дістатися залізницею до своєї столиці Хусту, словацька комісія домагалася трьох транзитних поїздів: Невицьке—Будковичі, Невицьке—Чоп і Страбичево—Батьово—Севлюш.

Мадярська влада погодилася на згадані поїзди, одначе під умовиною, що і федеративна влада полагдне деякі мадярські домагання. Тому в цих справах треба буде ще переговорювати із карпатоукраїнською владою. Крім цього відбулися пертрактації між залізничими органами Мадярщини, Румунії та Словаччини у справі створення нового переходу на стації Гальмеї. Ці переговори закінчились успішно. Через цю прикордонну стацію будуть їздити румунські поїзди з румунської території на захід та зі словацької території на румунську.

Підписали комунікаційну умову в Ужгороді

Карпатоукраїнська Пресова Служба подає, що 23. ц. м. підписали представники Карпатської України в Ужгороді умову з мадярами у справі залізничої комунікації мадярської території.

ПОЛУДНЕВИЙ ГОСТИНЕЦЬ УЖЕ ЗАКІНЧЕНИЙ.

Полудневий бетоновий гостинець із Хусту до Пряшева, перетятий у двох місцях, біля Ужгороду й Мукачева, вже наладнаний до комунікації. У двох місцях поведено відноги і тепер той гостинець іде такими місцевостями: Велика Копаня, Коропець, Підгіряни, Середнє, коло Ужгороду гостинець скручує на шлях Ужгород-Ужок, іде до Доманинець, Собранців і Михайлівців. Той полудневий шлях віддадуть уже в найближчих днях до прилюдного вжитку.

—o—

Чому словацькі українці голосували „ні“?

„А-Зет“ із 22. ц. м. ч. 300 подає в телеграмі з Хусту таке:

Хоч нема ще точних даних про вислід виборів до словацького сойму із Пряшівщини та інших східних околиць Словаччини, що їх у великій мірі замешкують українці, то вістки з Меджилаборців дуже знаменні. Бо ці вістки такі, що в меджилаборецькій окрузі впало при голосуванні 3.250 „так“, але 5.022 голосів „ні“. Це означає, що тамошні українці виступили проти єдиного кандидата словацької народньої партії, тому що українських домагань не полагоджено вислід. Одночасно зазначують, що мадярська меншина на Словаччині, куди менша від української, дістала багато ріжних улегшень та національно-культурних прав. Карпатоукраїнська влада вжие висліду словацьких виборів у Пряшівщині як аргументу для скріплення своїх домагань у справі коректури західних кордонів Карпатської України та буде домагатися, щоб карпатоукраїнську територію поширити на українські землі східної Словаччини.

Під адресою польських дискутантів.

Львів, 24. грудня 1938.

(К.) Майбутній історик українсько-польських взаємин буде справді в клопоті. Припустім, що йому захочеться поставити собі таке питання: Кілько в рішальних хвилинах оба громадянства, польське й українське, вміли самі пляново впливати на розвиток цих взаємин? Думаємо, легко здогадатися, до яких джерел сягатиме цей історик. Безперечно, що передовсім до щоденної української і польської преси. Цеж дзеркало течій живого громадянства. Тут повинні відбиватися його настрої і бажання, його турботи і все, чим воно у своїх буднях живе. Ось саме тоді уявляємо собі клопіт цього історика. Йому, очевидно, буде відоме те, що хвилювало европейську пресу. Щож він читатиме у часописах українських та польських? З одного боку бачитиме зреферовані численні голоси европейської преси, себто, буде доказ, що оба громадянства, польське й українське, були поінформовані про оцінку української справи чужинецькою публіцистикою. З другого боку цей історик читатиме напр., що про український проект політичної розвязки українсько-польських взаємин, зголошений у скодифікованій формі на парламентарному терені, можна було писати тільки описово, а то й натяками, не називаючи річи по імени. Він читатиме далі, що проф. Грабський саме в тому часі мав у столиці держави відчит, у якому пропонував разом з Москвою і Румунією „ліквідувати українців“ та внутрі держави вживати для тієї „ліквідації“ засобів приспішеної парцеляції і ревіндикації душ. Врешті — щоб багато цих прикладів не наводити, — наш історик читатиме, що орган найвпливовішої сьогодні опозиційної польської партії доражджував „для ударемнення німецької інтриги на Підкарпатській Руси“ як єдиний засіб: скріпити польський етнічний елемент на етнічно-українських землях і що подібні постанови приняли теж організації як „Законе“ і т. д.

Всі свідомі того, що нинішній стан польсько-українських взаємин для обох сторін незадовільний. Це болючий парадокс, що фактично на температуру краєвих настроїв має найменше впливу український чинник, що його саме робить відповідальним і винуватим польська сторона. До української публіцистики звертається сьогодні польська преса з такими закликами: „Вам [illegible] вашої „ставки на Німеччину“, у розвязці вашої справи, коли прийде її рішальний мент, залишіть найбільше чинник польський, який ви, українці, ігноруєте: сьогодні ви не пробуєте [illegible] наших настроїв, але ще не знати, чи вона не обернеться проти вас: чи опануєте тоді заложення наших мас?“

Ось тут потрібний як найбільший обєктивізм, щоб узагалі ці питання розумно дискутувати. Хай наші польські співдискутанти вдумаються на хвилинку в ролю цього майбутнього історика, який вже з дальшої перспективи захоче [illegible] сьогоднішні наші [illegible]

дійсність. Важко буде зрозуміти, як польське громадянство могло мати претенсії, щоб ставати до політичної конкуренції у співвирішуванні українського питання, коли воно вміло концепції Карпатської України протиставити концепцію — Грабського. Чи польська публіцистика не має снаги вжитись у сенс таких слів, як національна амбіція, змагання до вищих цілей, любов до рідного, звязок крови, жертва з особистої справи для загальної і т. п.? Адже 6 міліонів людей мусить переживати якийсь винятковий психічний стан, коли вся Европа переживає надзвичайні часи і коли всі народи — разом із польським — відчувають на собі подих історії? Хай це буде національна екзальтація, або — як каже проф. Ст. Грабський — „безмежно шалений оптимізм" українців, але чи булоб це природно, колиб частина живої нації зовсім не реагувала чуттево на події, які торкаються безпосередньо її конаціоналів, залишаючи на боці питання, які це події та яка це реакція? Чи не є це така сама, якщо не більша, екзальтація польської преси, виразника настроїв польського громадянства, коли та преса довгими тижнями так односторонньо насвітлює деякі події, що потім тільки з найбільшим трудом може корегувати своє становище — в обличчі беззаперечних фактів?

Але нема зла, яке не вийшлоб на добро. І з останніх польських помилок та з тієї обосторонньої екзальтації виходить те добро, що польська сторона мусить переводити переоцінку деяких своїх закорінених фальшивих поглядів на вартість українських низів та силу української національної свідомости. Щойно така масова й солідарна остання чуттева реакція всього українського громадянства в Польщі, всіх його кляс і верств, відкрила польській політичній верхівці Америку, що існує справді український національний моноліт, який на верхах і низах відчуває так само. Чи не краще було скорше відкинути геть теорії про „українську партію" та „розполітиковану інтелігенцію", якій протиставиться „почцівих людек" без політичних амбіцій?!

Таких прикладів можна наводити безліч. Їх нині повно на сторінках української преси. Вона їх наводить без ніякого почування злорадности, без заміру колоти ними наших польських дискутантів. Ми просто виказуємо їм наглядно їхні помилки у минулому, доказуючи ними, що їхні теперішні заміти теж спрямовані на фальшиву адресу та що їхні тези надалі фальшиві. Ми дуже докладно здаємо собі справу з ваги положення та, на жаль, в ньому ми є лише одним чинником. Другим з ініціятивою і вирішним впливом є польське громадянство і — очевидно — його преса.

Знаємо, як страшенне трудно признаватися до помилок та робити з них такі льогічні висновки, які казалиб змінювати й практичну політику. Треба для цього великої відваги, треба теж чималого зусилля, яке йшлоб упарі з дійсним бажанням розвязувати позитивно й конструктивно важку проблему. Як довго не буде цих психічних засновків і цього рішення у наших польських дискутантів, так довго дискусія з ними буде — непродуктивна.

Італія над Дунаєм та Чорним Морем.

З ПРИВОДУ ПОБУТУ МІН. ЧЯНА У БУДАПЕШТІ.

Коли в листопаді минулого року Італія приступила до протикомуністичного пакту, ми ствердили (в „Ділі" з 13. листопада 1937.), що Італія — це держава поважно зацікавлена у повстанні української держави над Дніпром; до таких висновків ми дійшли на основі історичних та ґеополітичних міркувань.

Щож — історію називали у старині учителькою життя, зате молоденьку ґеополітику вважають скептики такою симпатичною наукою, що нею можна обосновувати наскрізь суперечні твердження. Могло декому здаватися, що і це позитивне становище Італії до українських змагань можна ставити під питайний знак. Коли Карпатська Україна проголосила себе автономною одиницею у федеративному звязку з Чехією та Словаччиною, а Мадярщина зголосила ревізіоністичні вимоги, італійська преса енергійно підтримала мадярські домагання та вповні дотримувала мадярській пресі кроку у кампанії проти Карпатської України.

Таке становище Італії викликало серед українського громадянства зрозуміле огірчення. „Що тут — мовляв — говорити про те, що наші інтереси сходяться з італійськими, коли ми оце найшлись по противному боці барикади?"

Без сумніву, в цьому випадку ми справді найшлись були по противних сторонах — залишається лиш питання, наскільки далекі висновки можна робити зі становища Італії в цій одній конкретній ситуації. Оцінюючи вповні вагу Карпатської України зі всеукраїнського погляду, ми всетаки мусимо зберегти почуття перспективи і не забувати, що є це лиш окраїнна смуга нашої етнографічної території, яка своїм висуненим положенням вганяється в іншу ґеополітичну околицю ніж та, в якій лежить Наддніпрянщина — а саме в наддунайську. Тимчасом Італія цікавиться Наддніпрянською Україною саме як країною чорноморською, себто середземноморською.

Італія — найдальше на південний схід положена з упромисловлених, здібних до господарської експанзії великодержав, тому вона вже від середньовіччя підтримувала дуже живі торговельні взаємини з басейнами морей Левантинського та Чорного. Яку вагу для італійської господарки мали ґенуенські кольонії, нанизані здовж українського берега, бачимо зі занепаду могутньої на морі ґенуенської республіки від хвилини, як османські турки захопили проливи і замкнули ґенуенцям доступ до їхніх чорноморських кольоній. Тимчасом північний беріг Чорного Моря опанувала Росія — північна держава, що довгі часи штучно спинювала розвиток чорноморських пристаней, звертаючи торговлю природного запілля Чорного Моря — України й Кавказу — до упривілеєних пристаней Балтійського Моря. Така фрахтова політика була дуже симпатична для німецьких, британських чи скандинавських корабельних підприємств, але не для італійських, які могли мати дуже великі зиски з обслуги чорноморських пристаней. Не диво, що в 1919. році Італія охоче погодилася обняти мандат над Грузією, щоб знову віднискати торговельну базу на Чорному Морі. Правда — премієр Нітті, що тимчасом дійшов до влади, не погодився на інтервенцію в Грузії і навіть рішуче виступив проти бльокади большевиків, але й на його політиці заважило позитивне господарське зацікавлення чорноморським басейном: бльокада відбирала заробітки італійським корабельним товариствам, які не могли висилати кораблів до українських пристаней. Цей самий мотив довгі часи мав вирішний вплив на закордонну політику фашистівської Італії, яка — з огляду на торговельні інтереси — до 1936. р. підтримувала приязні взаємини зі СССР, дарма, що внутрі так безпощадно винищувала комунізм. З хвилиною, коли Італія поставила на протисовітську карту, вона ледви чи може сподіватись відбудови своєї господарської позиції над Чорним Морем скорше, заки Україна та Грузія визволяться зпід володіння північної Москви.

Така зміна кордонів булаб для Італії побажана не лише з господарських мотивів. Північне запілля Чорного Моря не лише вийшло поза обсяг італійських торговельних впливів — воно стало базою російської експанзії на терен ще поважніших італійських інтересів — на Левант і Балкан. У довгій дипльоматичній грі за спадщину по вмираючій Туреччині брала Італія дуже живу участь, і то ще заки стала великодержавою; вона робила всі можливі зусилля, щоб над Царгородом не замаяли білі прапори з хрестом св. Андрея, щоб Росія не здобула випадової бази на Егейське й Левантійське Море. Не диво ,що Кріспі з усіх сил монтував протиросійський бльок, який мав спинити російський наступ на Туреччину. Не диво, що коли Італія таки мусіла 1916. р. станути одним фронтом з Росією проти Туреччини, вона робила все можливе, щоб обмежити добичу свого несимпатичного союзника.

Революція заломила російську експанзію на Близькому Сході, недавні невдачі червоної дипльоматії відібрали Москві всякий вплив на ці сторони; під цю пору російський імперіялізм не загрожує італійським інтересам. Але в політичному калейдоскопі ситуації міняються часто, тому годі передбачити, чи у ближчому чи дальшому майбутньому Москва знов не зашахує Італії на тому чи іншому полі середземноморської шахівниці. Такої певности не можна мати, як довго північний беріг Чорного Моря є у російських руках.

Такі мотиви мабуть визначують становище Італії до України, як до чорноморського краю. Але Карпатська Україна лежить на межі наддунайського басейну, де італійська політика — куди більше скристалізована й заавансована — основана на інших базах. Наддунайщина — це для Італії праве крило (коли казати про оборону сухопутнього кордону) і заразом фланк балканського півострову. Після довгих дипльоматичних змагань з Францією та Німеччиною Італія перемогла на цьому преважному терені та підчинила його собі римським пактом, що ставив Мадярщину й Австрію у майже васальну залежність від Риму. Васальний звязок дає суверенові права, але й накладає на нього обовязки. Як небезпечно цих обовязків не доконати, про те мала нагоду переконатися Франція, яка в короткому часі втратила ввесь вплив на Балканську й Малу Антанту, як лиш не дала реальної підтримки цим двом обєднанням своїх сателітів. Коли Італія пожертвувала Австрію в скріплення оси Рим—Берлін і Мадярщина лишилась одинокою базою італійських впливів над Дунаєм, Італія мусіла тим більше дбати, щоб заплатити Мадярщині за те, що вона піддалась італійським впливам. Ціною, якою Рим обіцяв заплатити за свою позицію у Будапешті, була підтримка мадярського ревізіонізму. Не диво, що коли підчас чехо-словацької кризи Мадярщина забажала пересунути свій північний кордон на Карпати, Італія не могла злековажити цього постуляту. Ближча сорочка ніж кожух — для майбутніх концепцій над далеким Чорним Морем годі посвячувати теперішнього рішнього союзника у близькій Наддунайщині, тим більше, що заспокоєння мадярських домагань не замикало шляху до здійснення цих концепцій.

Українські інтереси відійшли в Римі [illegible] перед мадярськими, але ці останні мусіли відступити перед інтересами оси Рим-Берлін. Італія боронила мадярських інтресів, виторгувала для Мадярщини поважну частину Словаччини і Карпатської України — але на домагання Німеччини погодилася з існуванням сфедерованої з Чехією та Словаччиною Карпатської України і навіть разом з Німеччиною зробила натиск на Мадярщину, щоб погамувати її апетити на Закарпаття. Недавній [illegible] італійський демарш у цій справі [illegible] дискретними дверима дипльоматичних кабінетів, але мін. Чяно у своїй поїздці до Будапешту розвіяв усі можливі сумніви в цьому напрямі. „Домагання Мадярщини полагоджені справедливо, віденське рішення остаточне" — заявив керманич італійської закордонної політики в Будапешті — і цими словами розвіяв мадярські надії на дальші територіальні здобутки на півночі. Італійська політика [illegible] йти в розріз з українськими національними інтересами.

За вишкіл молодих сил

ДО ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ТОРГОВЕЛЬНОЇ ПРАЦІ.

Економічне життя у своїх ріжних формах, ріжно організоване вимагає висококваліфікованих сил, що вмілиб якслід попровадити діло. Правильна розбудова українського економічного руху вимагає відповідних людей. З кожним днем справа підготови енергійних молодих фахівців-економістів до нашого господарського організму стає щораз то більше актуальна.

Це відчули і зрозуміли з одного боку наші економічні інституції, коли наблизилися до торговлі, з другого — наш економічно-торговельний молодняк, головно студенти високих торговельних шкіл, які здали собі справу з того, що їм доведеться займати ріжні провідні становища в українському господарстві і що це вимагатиме від них — побіч іншого — великого фахового знання.

З почину Т-ва Українських Студентів Академії Заграничної Торговлі у Львові в порозумінні з господарськими провідними колами, повстав для згаданих потреб Господарський Стипендійний Фонд, як окрема Комісія при Науковім Т-ві ім. Шевченка у Львові.

Головним його завданням є приготовити для українського економічного руху висококваліфікованих фахівців, що вміло організувалиб і кермували господарським життям.

Акцію приняли поодинокі установи незвичайно прихильно, а 13 із них приступило негайно в члени Г. С. Фонду і заявило свою готовість співпрацювати над осягненням його цілі.

28. червня 1937 р. відбулися засновні загальні сходини Г. С. Ф., а 6. жовтня ц. р. другі загальні сходини, де вибрано Стипендійну Раду (провідний орган Г. С. Ф.) в складі: дир. Филипович Іван — РСУК, інж. Мілянич Атанас — Пром-Банк, д-р Мармаш Роман — „Дністер", м-р Книш Зиновій — Центросоюз, інж. Павлик Іван Суспільний Промисл, студ. Круцько Евген та студ. Білинський Клявдій — Т-во Українських Студ. А. З. Т. у Львові. Стипендійна Рада на свому засіданні вибрала зпоміж себе президію: дир. Филипович Іван — голова, інж. Мілянич Атанас — заст. голови, студ. Білинський Клявдій — секретар.

Брак рідного торговельного шкільництва спонукав президію Г. С. Ф. задуматися над дошколом молоді, що студіює по чужих школах. Щоб бодай частинно усунути це недомагання, влаштовано цикль викладів про доцільний напрям господарсько-торговельних студій в такім проядку:

I. Вступні виклади: Що таке „Госп. Стип. Фонд"? — дир. І. Филипович. Вага свідомих цілевих студій — інж. А. Мілянич.

II. Сучасний господарський стан на З. У. З. Структура кооп. організації — дир. І. Филипович. Торговля в детайлі і гурті (кооп.) — дир. Миговим П. Торговля в детайлі і гурті (приватна) — проф. З. Котович. Заграничпа торговля — дир. Мартюк, дир. Радловський, інж. Сербин, інж. дир. Палій. Промисл домодільний накладний — п-і інж. Чижович. Промисл легкий — інж. Павлик. Промисл тяжкий — м-р Фіґоль. Банковість — інж. А. Мілянич. Асекурація — д-р Мармаш. Торговельні агентури — д-р Котецький. Школа й виховання — дир. Ковалисько.

III. Практичне використання студій. Торговельник як організатор — інж. А. Мілянич. Торговельник як книговод — дир. Р. Коцур. Торговельник як науковець — д-р Витанович. Торговельник як контрольор-ревізор — рев. Кубаєвич. Торговельник як публіцист — м-р Галайчкук.

Є теж у програмі приготовити студентів високих торг. шкіл до звання і розміщено 19-ох студ. А. З. Т. у Львові на відповідних платних вакаційних практиках у наших інституціях.

Г. С. Ф. це інституція стипендійна і що року має вислати одного, а вміру фінансової спромоги кількох абсольвентів високих торг. шкіл у Польщі на закордонні студії і практику. Зібрані досі фонди уможливили вже в тім році признання одної стипендії на виїзд до Голяндії.

Та потреби дня вимагають значно більше. Щоб Г. С. Ф. міг виконати свої пляни у цілій ширині — на це треба відповідно збільшити стипендійний фонд. Тому всі наші господарські інституції, а вміру спромоги і поодинокі громадяни повинні стати членами Г. С. Фонду. Для інформації подаємо, що вкладка для правних осіб 100 зол., а для фізичних 50 зол. на рік. В той спосіб можна буде цій корисній і такій конечній акції надати сильнішу підставу.

К. Б.

Хроніка Совітської України.

ШЕВЧЕНКОВІЯНА.

У Києві закінчилося вкладання залізобетонної основи для памятника Шевченкові. Незабаром почнуть надходити з Омелянівських карерів Житомирської области плити червоного граніту і тоді розпічнеться вкладання педесталу.

Композитор Кавфман (Дніпропетрівське) написав романс на слова поета: „Чому мені тяжко", обробив народню мельодію на слова „На що мені чорні брови" і працює над великим вокальним квартетом „Камено чернечий". Композитор Усачов (Запоріжжя) написав романси на Шевченкові слова „Вітер з гаєм розмовляє" та „За сонцем хмаронька пливе", готує хори на слова „Тече вода в сине море" й „Умер поет".

Поет Андрій Малишко випускає книгу віршів під назвою „Тарасова земля". Ось Шевченко на засланні:

В хвилину суму, в ранній час
Поза валами, за кугою
Він виглядав — не йде баркас
Із вісточкою дорогою?
— Гарячий вітре, ти єси
Сади минаєш молодії,
Мої жалі, мої надії
В єдиним слові принеси!
Весела хмаро, в далині
Промчиш і не вернеш знову,
То розкажи хоч ти мені —
Чи бачиш зірку вечорову
На Україні...
Привозить пошту. Знову в ній
Тобі ні слова, ні привіту!
І очерет шумить — нема,
І хвиля хлюпає — не буде...
Ти будеш... на світанку із докором
Баркас проводить тихим зором:
Пливи... Та хоч прокляття привези,
Якщо для мене ласки жалко!

ДЕВЯДЕСЯТЬ РОКІВ З ДНЯ СМЕРТИ ЕВГЕНА ГРЕБІНКИ.

Українська совітська преса відмічає цей ювилей та підкреслює значіння першого альманаху українською мовою „Ластівка", що його видав Гребінка, зазначуючи, що в своїх талановитих байках Гребінка широко використовує українську народню лексику, приказки та присліви. Використовуючи фабули байок Крилова, Гребінка завсіди надає їм українського побутового обарвлення. В статтях про Гребінку підкреслюють його велике українофільство.

НОВІ АРХІВНІ МАТЕРІЯЛИ ПРО М. ЛИСЕНКА.

В архівах царського головного управління в справах друку найдено нові документи: У лютому року 1888 цензор Фрейман доповідав про заборону музики Лисенка до віршів „Минають дні", „Не женися на багатій", „Огні горять", як яскраво тенденційних. За рік після цього цензор Альфераки знову доповідає про музику до вірша „Минають дні". Хоч цей вірш і увійшов до збірки творів Шевченка, але як текст до нот він через свою тенденційність, на думку цензора, незручний. Київський окремий цензор Рафальський писав, що слід виключити зі збірника пісень Лисенка пісню про Ґонту і прославлення Запоріжжя через те, що виконання в концерті таких пісень може підбурливо діяти на публику; таксамо незручні для прилюдного виконання спогади про панщину та гайдамацькі пісні, про гноблення поміщиків. Пізніший київський окремий цензор Ромер зазначував у таємному листі до головного управління, що діяльність Лисенка йому в загальних рисах відома: „Лисенко, каже він, не належить очевидно до прихильників уряду, який, на його думку, вживає заходів не давати ходу обдарованим малорусам. Оскільки я знаю, він перебував, а може і перебуває під наглядом поліції. В минулому у нього влаштовували вечірки, запрошені на ці вечірки звалялися одягненими в простонародні строї, до сивих шапок і дьогтяних чобіт включно. Не зважаючи на вище сказане, я гадаю, продовжував цензор, що заборона Лисенкових творів малаб вигляд безцільного переслідування і давалаб тільки зайвий привід до нападів на розпорядження уряду щодо малоросійської інтелігенції". Мабуть це мало свій вплив, бо в матеріялах є спеціяльний дозвіл самого міністра внутрішніх справ Толстого на продаж примірників 2. і 3. випуску Лисенківського збірника, надрукованих за кордоном.

МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЫ ТВОРЧОСТИ.

8. грудня в Києві відбулося відкриття державного музею української народньої творчости. Зібрано в ньому численні експонати, що відбивають історію українського народнього мистецтва, починаючи з XVIII. століття. Вибиваються малярські роботи Шевченка. Багато там творів сучасних совітських малярів та різьбарів України, багато також експонатів з ділянки сучасної творчости українського народу.

ПОЛТАВСЬКИЙ МУЗЕЙ.

У музеї в Полтаві переховується автограф вірша Шевченка „Колись дурною головою" та лист Шевченка, писаний 7. III. р. 1848 з Орської фортеці до Лизогуба. Кореспонденти київських газет захоплюються самим „чудовим в українському стилі будинком музею", величними панно Васильківського „Дике поле", „Романівський шлях" та „Вибори полтавського полковника Пушкаря", забуваючи додати, що це все збудовано та зроблено заходами полтавського губерніяльного земства ще на кілька років до великої війни (будинок збудовано для земства за проектом архітекта Кричевського). У музеї є ще матеріяли про Гоголя і більше ні-

чого немає про письменників, що жили свого часу в Полтаві: Капніста, Котляревського, Гребінку, Мирного, Олену Пчілку, тощо. Правда, робітники музею покликуються на „дещо“, що переховується у фондах, але це якось нікому невідоме.

НОВЕ ПРИДБАННЯ ЧЕРНИГІВСЬКОГО МУЗЕЮ.

Чернигівський державний музей придбав нову картину академіка Самокиша: „Бій Кривоноса з поляками“.

НИЩАТЬСЯ КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТИ.

Колишню садибу Рєпніних у Яготині Полтавської области обернули на місце відпочинку, але дерева у чудовому парку вирубують на очах усіх; у парку ж завсіди пасеться колгоспна худоба. Будинок, де колись то мешкав Шевченко, зовсім занедбано, він руйнується, з нього зняли половину даху, відірвали підлогу. Л.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

Понура несподіванка поліської глуші.

СЕНЗАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЗА КОМУНУ У ПИНСЬКУ.

(Від власного кореспондента).

Пинськ—Варшава, 19. грудня.

Події, про яку тут хочу оповісти, належить до найцікавіших, що їх журналістові підкидує наше ніби безбарвне, а проте рвучке, стокриле, стоголосе життя. В неділю після обіду, коли лютував мороз, такий, що годі було виставити палець за вікно, дістав я вістку від приятеля з Пинська, щоб приїзджати на якусь судову розправу. „Не пожалієш“ — запевнював мене та зацікавлював товариш. На двірцевих термометрах живе срібло летіло у низ. Було —18. Поїзд гуркотів як драконська зява крізь поліську глуху темряву. Коли „сибірська“ студінь заморозила довгу грудневу ніч на білий, вітряний заляканий день — я був у Пинську. А в Пинську того дня — судили.

КОГО?

Саля, як у кожному Окружному Суді на провінції, де — звичайно — бувають найцікавіші справи, найцікавіші судді і нецікава публика. На лаві обвинувачених — 19-ох хлопців — за актом обвинувачення — членів терористично-диверсійної комуністичної банди. Майже всі — юнаки від 17-ох до 20-ох років, майже всі — анальфабети, майже всі — сини поліських дядьків-куркулів. Найстарший, Михайло Базилюк (Василюк) має 35 років, слабовиту, заплакану жінку і титул „проводира“. В нього стрівожене, червоне обличчя. Чи така сама червона душа — покаже суд. Наймолодший майже дитина — це — без сумніву — жертва, прикра жертва червоної зарази, а може й великої, таємної поліської глуші.

ЗА ЩО?

Читають акт обвинувачення: Літом, докладніше в липні ц. р., заалярмували команду державної поліції у Пинську, що у повіті знаходиться грізна банда, зложена з 24-ох осіб, яка військовим маршем, зі зброєю в руках прямує до совітського кордону. Командантом відділу був Михайло Василюк. Він намовив усіх своїх товаришів машерувати у большевію. Зібралося їх 23-ох і одна жінка. Мали карту, бусолю, одну рушницю і кілька револьверів. 12-го липня вийшли з родинного села Повіття, на Кобринщині і співаючи п'яних совітських червоних пісень — помандрували на схід, на Столин, до кордону.

ПОЩО?

Пішли — як читає суддя — до червоного кордону. Чому, пощо? Пішли, щоб внедовзі вернутися... комісарами. Впали — очевидно — жертвою комінтерну. Наслухалися радія з Мінська, попали під вплив агентів, що намовляли до втечі на червону сторону. Ге, ге — там мало бути добре, карієра, гроші, влада! Слідство виявило отаке: інтелігентний матеріял зпоміж утікачів вишколюють на совітській стороні на курсах шпіонажі, після чого кажуть йому йти назад на „роботу“... Неінтелігентних — на роботу, у совітські фабрики, розчарованих — під стінку! Василюк оповідав своїм жертвам, що у Московщині, над самим кордоном творять велику, стотисячну, червону армію, яка внедовзі прийде сюди, на Полісся. Добровольцям платитимуть большевики по 10 золотих (!) за день, охочих повезуть в Еспанію. Ті, що вміють читати, будуть урядовцями, сини — „куркулів“ — комісарями, звичайні пастухи — правдоподібно начальниками стацій, а може інжинірами... Обіцянки манили та непереможно сильно тягнули сліпих дітей поліської, глухої, лісної, болотнистої, забутої, дошками від світа забитої, сумної глуші.

І пішли...

СТРІЛИ І КРОВ НАД КОРДОНОМ.

Зібраний загін під командою Василюка перемашерував три повіти. Над кордоном, у державних лісах під Деревном дігнала їх у двох відділах поліція. Один із них приїхав моторовим човном по Стирі, другий автом. Почалася лісова атака. Комуністи стріляли — поліція також. Впали три трупи, два по стороні диверсантів, в тому одна жінка (наречена одного диверсанта) — і один аспірант. Арештованих комуністів повели крізь Столин з крісами за плечима та з кайданами на руках.

ЕПІЛЬОГ.

Відповідає підсудний Василюк. Признає свою вину, сповідається. Усьому винен брат і комуніст Куцевич, що підчас атаки відстрілювалися і втекли. Василюк не буде вже комуністом, просить дарувати кару.

Його „адютант“ Чопик може послужити за символ. Суддя його питає просто, по військовому як адютанта:

— Що таке Столин?

— Столин?... містечко, де ярмарок...

— А Сталін?

— ???

— Що таке Сталін, не знаєте?

— Сталін?... село...

— А чи обвинувачений знає, що таке командир?

— Командир? Має нові чоботи і довгу шаблю та багато грошей.

— А де лежить Еспанія?

— Село? Здається, коло Дорогичина.

На салі тиша. Так, тільки тиша зависла у цій салі й усмішка на устах предсідника трибуналу. Суддя-предсідник Віліnович вислухав спокійно промови прокуратора, що домагався для всіх суворих кар, для Василюка — кари смерти. Адвокати мали надзвичайну тему. Було їх чотирьох. Аж дивно, що на провінції так добре вміють адвокати промовляти, дарма, що підсудні мабуть не все в їхніх промовах зрозуміли. В кутку, на лавах публики, якась красуня — чорна пані тулила хустину до очей. Може це наречена якогось адвоката, може жінка судді, а може просто — незнайома з судової салі. За вікнами вечоріє. Присуд буде завтра. Закованих виводять крізь розпарене повітря від кожухів матерей, батьків. Незнайома красуня застібує каракулове футро.

Не чекаючи вже присуду — вертаюся до Варшави. Але не минається гнітучий настрій і чомусь годі відірвати думки від отого рідного поліського люду, який складає такі жертви на жертівнику власної темряви.

Роман Гучванович

Нагінка на проф. І. Филипчака.

П. ФРАНЦІШЕК КУЛЬЧИЦКІ МАЄ СЛОВО.

Орган „Звйонзку шляхти загродовей“, що виходить в Перемишлі п. н. „Побудка“, не може забути нашому відомому педагогові і письменникові п. І. Филипчакові того, що він написав книжку „Кульчицький — герой Відня“, в якій підкреслив, що Кульчицький був українцем — всупереч протилежним польським твердженням. У числі 23-ому цього часопису з 1-го грудня ц. р. невідомий ближче п. Францішек Кульчицкі (пишемо так, бо він протестує, щоб змінювати його прізвище) у спеціяльнім „артикулі“ опрокидує твердження проф. Филипчака ось-яким аргументом:

„Юрій Франц Кульчицький зпід Відня ніколи ніяким українцем не був, але був він поляком таксамо, як усі Кульчицькі, що сьогодні живуть і їх предки були, є і завжди будуть поляками“.

Треба признати, що це дуже переконливе, тимбільше, що є маса Кульчицьких, які завжди були, є і на кожному кроці заявляються українцями. П. Францішек Кульчицкі виходить з того клопоту легкою рукою: він просто звертається з таким закликом до всіх Кульчицьких гр.-кат. обряду:

„Братя Кульчицькі! Не дайтеся баламутити п. Филипчакові і йому подібним! Ваші предки ніколи ніякими українцями не були, ви ними не є і ними бути не можете“.

І п. Францішек Кульчицкі спокійний. Йому байдуже, що є історичні дані, що Кульчицький — герой Відня був православної віри, а це хіба недвозначно визначує його національність, визначує краще, як наведені „аргументи“ п. Францішка Кульчицького.

Стаття п. Францішка Кульчицького не відокремлена в „Побудці“. Сама редакція того часопису теж нападає на проф. Филипчака. Не подобалось їй те, що перемиський „Український Бескид“ написав про проф. Филипчака, що це загально шанований у нас громадянин та педагог, якій сотні нашої молоді завдячують, що стали люди. Шож! „Побудці“ може це не подобатися, але це справи не змінить. Проф. Филипчак поза своїми заслугами у педагогічній діяльності, має теж великі заслуги як письменник, що популяризує у нас давню історію нашої землі. За те все тішиться проф. Филипчак загальною пошаною і признанням українського народу і тієї пошани й того признання не змінять ні ті, ні інші виступи „Побудки“ чи п. Францішка Кульчицького поти його особи.

Провокаційні вісти.

У польських газетах появилася вістка про злогадний масовий виступ („систематичну сецесію") українських робітників із тих професійних організацій, які стоять під впливами Централної Комісії Професійних Союзів. Річ іде про ті польські професійні організації, до яких належить теж чимало українців та які, тримаючися професійних принципів, зберігають розмірну пристойність у національно-політичних справах. Тепер, мовляв, українські робітники масово відтіль виступають, при чому той їх виступ має характер „приготованої та плянованої акції", яка має бути „відповіддю українців на святкування ППС разом з Центральною Комісією Проф Союзів 20-их роковин польської самостійности". Далі у тих газетних вістках читаємо про зріст свідомости серед українського робітництва, а наприкінці замітку, що — мовляв — робітники, які виступили зі спільних професійних організацій, вступають до „Зорі", „Просвіти", „Рідної Школи", кооператив та до „Бесіди", які де номіне є товариськими клюбами.

Ця остання замітка вказує найбільш промечисто інтенцію автора всієї тієї інформації. Це нотерійно відома річ, що ті свідомі українські робітники, які належали до спільних професійних організацій з поляками, належали одночасно до „Зорі", „Просвіти", такої кооперативи, яка відповідала їх потребам, та підпомагали своїми малешкими лептами Рідну Школу. Приналежність до „Української Бесіди" українських робітників — це вже „новум, відоме хіба польському інформаторові. (Це щось таке, якби ми написали, що польські робітники для якоїсь там демонстрації вступають у члени, скажім, до „Касина і Кола Літерацк-ого"...) Також лише йому єдиному відомо, який інший характер мають клюби „У. Бесіди". Тенденція ясна: ось, мовляв, бачите, яка це демонстрація українських робітників, які бунтуються проти того, щоб польські робітники не могли святкувати роковин незалежности Польщі! Одночасно з доносом на українських робітників — іде донос на українські економічні, культурно-освітні та клюбово-товариські організації, як прибіжище „протидержавних елементів".

Ми були завжди за самостійністю українського професійного руху та виступали проти своєрідного „утраквізму" професійних організацій, який по суті мусить бути в наших часах фікцією. А проте рішуче застерігаємося проти таких метод інформування польського громадянства про цілі українського робітництва та його настрої і проти нацьковування польського громадянства та „при нагоді" і польської влади проти українських робітників та українських установ.

З церковно-православних справ.

Варшава, 19. грудня.

ПІСЛЯ ПЕРСОНАЛЬНИХ — ТЕРИТОРІЯЛЬНІ ЗМІНИ.

„Діло" подало вже за луцьким „Жнецем Католицк-им" вістку про поділ Волині під адміністраційно-церковним оглядом. Вона відповідає правді. На останньому засіданні Синоду Православної Церкви в порозумінні з міністерством віроісповідань переведено зміни в досьогочасних територіях епархій. Найбільше зміни ці торкнулися волинської епархії, від якої з днем 1. січня 1939 р. відходять до варшавсько-холмської дієцезії два повіти: ковельський з 92 ма парохіями (7 деканатів) і любомльський з 23 парохіями (3 деканати). Крім того до варшавської епархії відходять також повіти берестейський (дотепер поліська епархія) та більсько-підляський (гродненська епархія).

Зміни — як видно — переведено на чисто формальній основі, бо дотеперішні межі правосл. епархій (Буг від сходу і географічна лінія Полісся від півночі) ніколи не підлягали змінам. Наслідком тих змін побільшиться юрисдикційний вплив варшавського ординарія (отже нововисвяченого о. капел. Шретера).

Не треба забувати, що переведені іновації — не останні. Декрет про Православну Церкву призначив 2-літній речинець на переведення усіх передбачених територіяльних змін. Не виключене, що згодом вилучать Володимирщину й цілу південну Волинь в окрему епархію. Великі зміни треба передбачувати й у поліській та гродненській епархії у звязку з перенесенням столиці Полісся з Берестя до Пінська, що прийде весною.

ВІДГУКИ ДЕКРЕТУ, ТЕЛЄГРАМИ І ХРЕСТИ.

Новому декретові про Православну Церкву присвятила і присвячує далі багато місця вся польська преса, при чому деякі її органи не поділяють надто великого оптимізму щодо методи розвязки тої важної з державного боку справи. Зрештою згодом насвітлимо дійсний стан сучасного православного життя у циклі статтей, що їх приготовляємо.

Відгомін появи декрету знаходимо також у багатьох ґратуляційних телєграмах, які вислав та які дістав православний митрополит. Найцікавіша з них — телеграма гр. Ф. Потоцького, б. директора департаменту віроісповідань, що зголосив димісію після відомих подій на Холмщині. Текст його телеграми такий: „З нагоди унормування правного положення Правосл. Церкви і закінчення сільканлітніх праць коло підготови того важливого моменту пересилаю Вашій Екселенції мої щирі побажання. (—) Потоцький."

Телеграму митрополита Діонизія до президента держави надрукували навіть у „Моніторі Польськім" (ч. 271).

Цікаве становище [illegible] декрету займає орган Волинської [illegible] Консисторії, що м. і. написав: „Декрет Президента про відношення Держави до Польської Автокефальної Православної Церкви, виданий в ювилейні роковини 950-ліття охрещення нашого українського народу, назавше позостанеться історичним актом. Від нас самих, себто від єрархії, духовенства і мирян, залежить далі гідно користати з признаних нашій Церкві прав, бо стара як світ правда, що в форми формально-юридичні люди вкладають живу душу"... Булоб усе добре, колиб зміст тої інтерпретації не вказував на широкі практичні можливости властивих авторів „признаного права".

Митрополит Діонизій нагородив архиепископів Олексія й Олександра за співпрацю над декретом благословенними грамотами на ношення хрестиків на владичих клобуках.

ЦЕРК.-ПРАВОСЛАВНИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ.

Синод єпископів затвердив статут православного митрополитального архіву, що його зорганізували у Варшаві. При архіві істнуватиме також музейний відділ для колекціонування та переховування церковно-православної старовини. Добре сталося, що на чолі архіву став вже фаховець і знавець м-р І. Коровицький. Побажатиб тільки цій важній установі доброго розвитку. Користання з архіву-музею для наукових цілей безплатне.

ЄПИСКОП СИМОН — НА ВОЛИНЬ

Дотеперішній вікарій єпископ варш.-холмської епархії, візитатор Холмщини о. Симон, покидає Варшаву, щоб переїхати у невелике волинське містечко Дермань, на скромне місце другого суфрагана волинської епархії. Єпископ Симон найвідважніше виступав останніми часами в обороні Православної Церкви. М. ін. він виголосив літом ц. р. кілька славних проповідей на Підляшші й Холмщині. Його місце у Варшаві займе новоіменований єпископ Шретер, як відомо, православний поляк.

„ПРАВОСЛ. НАУКОВО-ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ"?

7. грудня відбулись у Гродні інавґураційні збори Правосл. Науково-Видавничого Інституту. Тому, що польська преса писала про цю подію дуже коротко, а ми не хотіли подавати власних інформацій на цю тему, чекали ми на авторитетне освітлення сенсу оригінальної урочистости з православного боку. „Відомості Метрополії Православної" подали у 6. ч. таку коротку замітку: „Після торжественної Служби Божої, що її відправив о. єпископ Сава в каплиці єпископського дому, почалися наради зборів у салі Ґарнізонового Касина з такою ж і програмою: науковий реферат про автокефалію — о. дек. Романовський, вибір кураторії Інституту й управи, обговорення пляну праці і дискусія".

Офіціяльний орган православного митрополита обіцяв подати точний звіт з подробиць

цями у черговому числі. Воно вже появилось, але про „подробиці" — ані словечка.

Тому й залишається нам самим поінформувати, що новозалеґалізований Інститут повстав з недуховної ініціятиви і як перші свої видання випустив у світ зреферовану вже „Ділом" одноднівку „Глос Православя" та „Календарж Православни" на 1939. р. Говорять, що значну поміч має згаданий Інститут від війська.

ЧОМУ НЕ БУДЕ ПРАВОСЛАВНОГО ВІЙСЬКОВОГО ЄПИСКОПА?

„Діло" перше подало вістку, що римо-католицький епископат заняв неґативне становище до проекту створити окрему православну військову катедру, тому стаття православного декрету, яка заповідала створення такої катедри, безпредметова. Кандидатом на православного військового епископа був назначений о. С. Федороко, проект мав уже повне оформлення військової влади, яка його й висунула. Спротив римо-католицького епископату (покищо неофіційний) заскочив заінтересовані кола. Матиме він — очевидно — рішальні наслідки. Говорять, що в православних колах прийняли цей факт радісно, тим більше, що — як відомо — декрет про Православну Церкву створив військову православну катедру і дав навіть військовому духовенству виразну супрематію у вирішуванні церковно-адміністраційних справ (65. стаття статуту). Тільки як заповнити люку, що створиться у законі і що буде, коли закон мав би їх більше?

О. ВОЛКОВ У ВАРШАВІ.

О. прот. М. Волков, б. посол з ВУО, про засуд якого ми недавно повідомляли, на бажання митрополита Діонізія перейшов — як довідуюся — з м. Сарн, де був парохом, на адміністраційне становище до варш. консисторії, де й буде м. і. виконувати обовязки духовника української варшавської кольонії.

ІСТОРІЯ ТАКИ ПОВТОРЮЄТЬСЯ.

„Курієр Віленьскі" і за ним майже вся польська преса інформували недавно під сенсаційними наголовками в роді: „Авантура у соборі", про таку правдиву подію, що скоїлась у Вильні:

„В православному монастирському соборі св. Духа відправив інавґураційну Службу Божу новоіменований виленський православний епископ Матвій Семашко. В часі богослуження епископ сказав польську проповідь, підчас якої мав місце неприємний інцидент: серед вірних у соборі счинився галас і кільканацять осіб почали кричати: „Не хочемо польської проповіди, ми росіяни" і т. і. Епископ Семашко мусів перервати проповідь, бо галас у соборі перемінився у велику демонстрацію. До собору прибула візвана духовенством поліція, що задержала найаґресивніших демонстрантів."

На цю саму тему написав також кілька знаменитих завваг п. Вишомірський у виленському „Слові": „Високопреосвящ. Матеуш Семашко, приїхавши у Вильно, поїхав найперше до Острої Брами, де гаряче молився, і щойно опісля урочисто увійшов у пороги православного монастиря та відразу стрінув від своїх овечок деспект, себто щось у роді харіварі"...

Фа—ський.

Як виглядає урядова парцеляція на Поділлі.

„Всхуд" повідомляє:

Урядова парцеляція на Поділлі почалася в 1937 р. До того часу існувала виключно приватна парцеляція, яку переводили власники парцельованих маєтків, або уповажнені особи. Висліди цієї парцеляції виявились хибними і під господарським і під правним та політичним оглядом. Тому уряд рішив перебрати бодай частинно парцеляцію безпосередньо у свої руки і 1937 р. влада розпарцелювала вже перші маєтки.

За два роки: 1937 і 1938 розпарцельовано в тернопільськім воєвідстві 8 маєтків, простором 2.074 га; з цього простору призначено для двірської служби та на доповнення господарств малоземельних селян 544 га і з них створено 350 наділів. Решту простору, себто 1.530 га вжито на самостійні наділи і створено 260 селянських господарств. Усі самостійні наділи забудував тернопільський воєвідський уряд при чому збудовано для кожного господарства два будинки: деревляний або мурований дім і господарський будинок. Забудова ново створених наділів не є простим ні легким завданням. З парцеляції повстає найчастіше нова оселя, що не має звязку зі старим селом. Отже виринає найважніше питання: чи будувати для кожного господарства будинки на полі так, щоб усі його ґрунти лежали довкола будинків чи створити село. Перший спосіб має добрі прикмети, бо кожне господарство має всі орні поля при будинках і дуже влекшує господарку: завіз навозу на поле, доїзд до праці, нагляд господаря над полями і т. п. Одначе при такій системі є та великі недогідности: будинки поодиноких господарств далеко віддалені одні від других, розкинені по цілім терені. Це утруднює взаїмне сусідське життя та взаїмну допомогу, посилання дітей до школи, доступ до костела, організацію, суспільну, професійну, господарську, культурну і т. п. Це легко зрозуміти, якщо візьметься під увагу, що при осінних і весняних ро-

---

АНТОНІНА СТРУТИНСЬКА. 2)

Безумний дзвонар.

Дешко не мав ні хати, ні роду, наймався до легкої роботи при хазяйстві. Взимі тинявся кутом по добрих людях, а з першим подихом весни переносився на церковний цвинтар, щоб тут ночувати під голим небом аж до пізної осени, живучи, як ті вільні птахи, що „ні сіють, ні орють". Прокидався зі сну ні рано, ні пізно і ми нерідко (на превеликий жаль, за сніданком!) могли крізь вікно стежити, як наш Дешко обшукує не дуже то „білое плаття" та товче безцеремонно каменем, а то й зубами гризе „бобаки"*). Гу!

—Бідні ті мами, що їм він діти няньчить! Ото красна нянька! Преч би сі казала! — говорила наша куховарка, призбируючи за кавою посуду. Бо „Шаріко" пристрасно любить малих діток. Не допильнує молода мати дитини, він схоплює малятко, ховає за пазуху й біжить через містечко, ніжно голублячи дитинча:

— Пініке! Пініке!*) А його тупа морда набірає пестливої мягкости кудлатого, обласкавленого Бровка.

— — — — — — — —

Буває Дешко часом працює на заробіток. Замітав оноді подвіря на попівстві. Робить це поважно, якби брав участь у якійсь містерії, а все приговорює, ніби розумна людина, справжній Янош, чи Дьирді-бачі:

— Нема пасуї, нема тенгериці...*) Мнясо дорогоє... Та не знаю, що будут варити?...

Зінкці бігають жваво, мов мишенята направо-наліво, направо-наліво... Згорнув віником пожовкле листячко акацій й задумався...

Сутеніло. Хтось раптом затяг тужної: „І боя, війоля... Исі селлы фуй а"...*) Це за церквою машерував на фронт увквітчений відділ піхоти: раз-два, раз-два... Щораз ближче. Спів то кучерявився, то виразнішав: „Iбоя віраґтоль лес а косорю!" У пісні замикалась любовна драма молодої пари: любощі, радість. „Приходь, янголе, на розмову!" кличе вояк дівчину в рожевому сподіванні щастя. Та мельодія завиваючи легесеньким танечним кроком, залюю сумує, що квітнуть фіялки й левкої, а дунуть осінні вітри. Гей гей, лукава доле!

Того самого дня над вечором по росі знов було чути, як глухо здрігалася земля від далеких гарматніх стрілів: бавх! бавх!...

Уже недаром від довшого часу скрізь пробігав таємний шепіт, що москалі йдуть. „Санітетсфельдепо" мало кудись рушати. Отець Евмен хитро посміхався чорними очима грека.

Білобрисий москаль Мітька дразнився з нами „австрійчиками", що „рускі" йдуть і заберуть усю Австрію. Бо відомо:

„Єзділ, єзділ белий цар,
Православний ґасудар.
Та обезділ целий свет,
Усіх побіл, рускіх нет!"

Мама перечила. Не з „ц. к. патріотизму" і для двоголового орла, сохрань, Боже! А так собі: „Нехай ніхто не радіє, що ми, мовляв москалів боїмося!"

— — — — — — — —

Якось невдовзі після тих тривожних відгуків війни скоїлась у Севлюші доволі цікава подія. Не згадує про неї ні одна хроніка на світі. Пропала вона, як безліч інших справ у безодні людського забуття. А проте вона вартна уваги. Її справжнім героєм став не хто інший, тільки наш таки погорджуваний Шаріко! Він — юродивий, невіглас — єдиний між усіми розумними Севлюша мав розум і хоч придавлений, потоптаний, — між усіми честилюбцями — честь. „Це єдиний чоловік, якого від тепер і в Севлюші шаную!" — хмурив опісля брови батько.

Мали саме брати севлюшські дзвони за гарматній стоп. Справа пішла гладко і спокійно, майже без враження. Беруть, то беруть. Ніхто й... Хто думає про такі марні речі, як дзвони, коли ріками море людських сліз, коли кров тече ... гинуть міліони? Автім кому з верхівки австро-угорської монархії хотілось би дбати за дзвони, що скликали забутих світом, ... і осмішних „русняків", „білеш Орос"?!

Правда, як недавно зрівняли в церкві мадярський календар із григоріянським, ... тувався й святкував далі по свому: ... а вони своє. „У нас кнігинько, завтра свята Велика Богородиця!"**) говорила до мами (звісно, вже після празника в церкві) ... що носила ожини з Ільнова.

Цей щирий, безпомічний люд міг ... могтися щонайвище на пасивний спротив ... боротьбу ніколи. Ще гірше було по містечках, куди загніздився чужий ... жий дух.

Був тихий, погожий день. Осінне ... сміялось до землі ласкаво, сіючи золотистою ... донею любе сяйво і мрійливе тепло. ... церква з білими стінами й ... верхом на тлі старезних лип та осокорів ... дувала привабний модель до ... зажу. Голуби воркували. По свіжій ... плили лебедями отари білих-білих ...

А за мить? З усіх-усюдів: рух ... клекіт: „Дзвони берут!"

(Докінчення буде)

---

*) У вчорашньому фейлетоні, що починав оповідання, помилкою поставлено знак 2) замість 1).

*) Хай живе [illegible] Янош Дешко!

*) Пініке (з твердо) — малесеньке, маціцьке.

*) Тенгериця — малай, кукурудза.

*) Уривок угорської пісеньки: „Фіялки, левкої... Віє осінній вітер" і т. д.

**) Карпатський говір.

топах та при зимових сніжних метелицях комунікація дуже утруднена в такій розвиненій оселі, де дім віддалений від дому пересічно коло 100 метрів.

Цим недомаганиям можна запобігти будуючи село раціонально розміщене з широкими вулицями, обкопане ровами, а в його середині: школу, „дом людови", крамницю, кооперативну молочарню, каплицю, спортові площі і т. п.

При такій системі забудови парцеляції насувається знову питання: якої величини городи проектувати для кожного господарства? При тіснішій забудові села городи мусіли б бути невеличкі, пересічно коло 3.000 квадратових метрів кожна при вимірах: 40 м. ширини і 80 м. довжини. Одначе такі городи були б недогідні для селян тому, що не могли б заложити торговельних овочевих садів, бо заложення саду в полі недогідне з огляду на важкий нагляд, а біля будинків було б замало ґрунту під сад. Тому городи мусять бути достосовані до потреб раціонального господарства та розміру від пів до 1 га.

При більших оселях є більша вигода. Одночасно селянин має змогу заложити коло дому сад та управляти зелену пашу, ярину, ранну бульбу і т. п.

При урядовій парцеляції на Поділлі застосовано саме систему раціонально суцільного села з тим, що городи сягають простором до 1 га. Як згадано для кожного господарства будують два будинки: мешкальний і господарський та закладають одноморґові сади (коло 70 дерев) добираючи найшляхотніші овочеві відміни, однакові для цілої оселі. Дерев'яний або мурований дім розмірами 8.2×7 м. з двома кімнатами і спіжаркою, побудований на підмурівці 30 цм. над землею. Оба будинки покриті великими плитами етерніту 1 м. × 1 м. Викінчення домів, збудованих в 1938 р. можливо найкраще: кафлеві печі, мосяжне обкуття, подвійні вікна, в середині тинковані вапном і мальовані, зовні дерев'яні доми оббиті дошками, муровані — тинковані і мальовані. Господарський будинок розмірів 12×6.5 м., дерев'яний, призначений в половині на стодолу, в половині на приміщення живого інвентаря. Крім того передбачене місце на будову третього будинку, що його збудує собі сам селянин, якщо по кількох роках господарки стане на міцніших ногах. Тоді цілий господарський будинок, що його будує тепер уряд, буде могти призначити на стодолу.

Для кожного господарства будують криницю, якщо місцеві умовини дозволяють на будову копаних криниць, або теж дороґі верчені криниці. Уряд будує відповідну кількість спільних для цілої оселі криниць. Ціна самостійного наділу простором 9 морґів I або II. кляси землі з будинками, доходить до 13.000 зол. Набувець такого наділу обовязаний заплатити 1.500 зол. і тоді дістає посідання. Опісля 2 роки не платить нічого, а від третього року починає сплачувати решту ціни, розложену на довголітні сплати, при 3% від ціни землі, коло 1% від ціни будинків. Сплата решти ціни може бути розложена залежно від бажання набувця, до 57 років.

Парцеляція так зорґанізована, що набувець може взяти її в посідання в червні, мешкаючи тимчасово в господарськім будинку. Набувець застає на наділі збіжжя і сам його збирає. Також само збирає сам яре збіжжя. Наділ засівають арендарі з доручення уряду. Під осінь викінчують мешкальні доми і тоді набувці переходять до домів. Ось так у можливо найкоротшому часі загосподаровується набувець на новім господарстві.

Слід підкреслити, що набувцями самостійних наділів опікуються відразу рільні та спеціяльні інструктори допомагаючи їм раціонально зорґанізувати нове господарство від основ.

В 1939 р. тернопільський воєвідський уряд задумує розпарцелювати простір коло 3.100 га у 8-ох маєтках створюючи 240 самостійних наділів, забудованих та улаштованих так, як вище згадано. З цього простору, крім самостійних наділів, 1.300 га — буде призначених на доповнення господарств малоземельних селян та створення господарств для двірської служби.

Урядова парцеляція — кінчить „Всхуд" — запевняє осадникам якнайкращі умовини буйного розвитку.

Похорон бл. п. б. ґубернатора Грабара.

Карпатоукраїнська Пресова Служба подає з Хусту: В пятницю 23. ц. м. відбувся в селі Чертежнім похорон бл. п. б. губернатора Карпатської України Константина Грабара при великому здвизі людей та при участи представників карпатоукраїнського уряду д-ра Бращайка, шефа пропаґанди М. Лацанича та віцегубернатора О. Бескида. Похорон відправило 3 священиків. Підчас похорону промовляли: д-р Бращайко від уряду, місцевий священик, представник Української Народньої Ради в Середнім і представник „Просвіти". На могилу бл. п. К. Грабара зложено багато вінків від ріжних установ та приватних людей. Зложено теж вінці: від карпатоукраїнської влади з національними шарфами, від премієра центрального уряду Берана з державними шарфами та жовто-блакитними.

Причиною смерти було нагле закровавлення мозку. Позатим б. губернатор Грабар був майже до останньої хвилини зовсім здоровий.

У Чехії розвязали комуністичну партію.

Як подає „Прагер Таґеблят", праський уряд рішив на вчорашньому засіданні розвязати комуністичну партію в Чехії, Моравії та на Шлеську (уряди Карпатської України та Словаччини видали таку постанову ще давніше). Розпорядок увійде в життя ще перед кінцем року.

УСУВАЮТЬ ЖИДІВ ЗІ ШКІЛЬНИЦТВА.

На тому самому засіданні уряд рішив звільнити від нового року всіх жидів, що вчать у німецьких середніх і народніх школах. Професорів університету зможе міністр звільнити, коли вони дійдуть до границі віку. З огляду на ощадність зредукують державних урядничок, яких чоловіки мають достаточну забезпеку.

АМНЕСТІЯ.

Президент Гаха проголосив з нагоди Різдва амнестію, анулюючи кари до 3-ох літ та гривни за військові проступки зперед 23. ц. м.

Є це доповненням до амнестії для німців, мадярів та поляків, що її проголошено ще 7. жовтня.

Замкнули совітський консулят в Японії.

Як подає Доме!, СССР замкнув свій консулят у Гакодатсе, що є базою для 20.000 японських рибалок, які ловлять риби на совітських водах.

Офензива еспанських національних військ на Катальонію.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМУНІКАТ.

Не зважаючи на непогоду, національні війська перервали в чотирьох місцях катальонський фронт та посуваються зі скорістю коло 10 км. на день. Бої тривають дальше. Понад 2.000 червоних попало в полон.

КОМУНІКАТ ЧЕРВОНИХ.

Національні війська після артилерійської підготови перевели наступ на Катальонію в околиці Тремп, але їх відбито з великими втратами. Між Лерідою і Балаґером здесятковано національні частини, що намагалися сфорсувати ріку Сеґре.

Польський протест у Празі.

Польський посол у Празі Папе доручив мін. Хвальковському ноту, в якій звертає увагу на діяльність чеських боївок, преси й радія на шлеському пограниччі. Польська нота домагається негайної ліквідації цього стану, незгідного зі заявами праського уряду.

ПОЛОЖЕННЯ НА ПОГРАНИЧЧІ.

Як подає польська преса, чехи масово виселюють польських громадян, не даючи їм часу, щоб забрати найбільш необхідні річи; чеські боївки нападають на польські доми й установи. В ночі з четверга на пятницю чеська боївка перейшла кордон і обкидала гранатами дім посла до шлеського сойму Байорка.

У відповідь на те шлеський воєвідський уряд виселив у пятницю 50-ох чеських громадян з Дзєцьморовіц і 50-ох з Лазова.

Мін. Бек поїде до Парижа?

Польська преса пише, що мін. Бек скористає зі свого побуту на французькій рівієрі і задержиться інкоґніто в Парижі, де відбуде нараду з прем. Даладіє і мін. Бонне.

З листів до Редакції.

ВИЯСНЕННЯ ФІЛІЇ „СОЮЗУ УКРАЇНОК" У КОЛОММИЇ.

В 270. числі „Нового Часу" з 3. XII. і в 280. числі того самого часопису з 15. XII. появилися непідписані статті („Проти партійництва" і „Жіноцтво Стрия проти партійництва"), які зовсім невірно висовують відносини в коломийській філії „С. У." та подають неправдиві інформації про події в нашому Товаристві. Ті інформації не тільки наносять велику кривду заслуженій голові Товариства п. М. Рудницькій, але й можуть викликати в громадянстві враження, немовто на терені нашої філії панує стан анархії, і тимсамим підкопують добру славу нашого Товариства. Тому вважаємо своїм обовязком подати до прилюдного відома таке виснення:

Виділ філії „С. У." у Коломиї стверджує з цілою рішучістю, що він не скликував ніякої наради в дні 19. X. (ані в ніякому іншому речинці), про яку пише „Новий Час", при чому зазначуємо, що тільки філіяльному Виділові прислуговує статутове право скликувати наради і сходини членів. Про факт такої наради та про постанови в осудом громадсько-політичної діяльности голови Централі „С. У." п. М. Рудницької, які нібито ця нарада приняла, ми довідалися щойно з „Нового Часу". Спроби вияснення не дали ніякого висліду і ми й досі не знаємо, чи оголошені „Новим Часом" резолюції походять дійсно з гурта законспірованих членів, які не мають відваги нести відповідальність за свої вчинки. Така поведінка заслуговує на рішучий осуд усіх громадян, яким лежить на серці правопорядок у нашому національному житті, розвиток Союзу Українок та моральний авторитет його проводу.

Щодо поданих „Новим Часом" резолюцій, то філія „С. У." у Коломиї стверджує з цілим натиском, що вона не тільки їх не ухвалювала, але й із змістом їх не погоджується та їх осуджує. Філія „С. У." у Коломиї високо цінить усю довголітню громадянську діяльність п. М. Рудницької та вважає, що проголошення таких резолюцій наносить шкоду не тільки українському зорганізованому жіноцтву, але й українській справі взагалі.

Вкінці мусимо висловити своє здивування, що в нинішніх часах находиться український часопис, який містить цього роду анонімові заяви про становище філії „С. У.", не провіривши наперед їх правдивости у філіяльному Виділі.

ФІЛІЯ „СОЮЗУ УКРАЇНОК" У КОЛОМИЇ:

Галина Михайлюкова, голова.

М. Ставнича, секретарка.

Коломия, 20. XII. 1938 р.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Львів, 25. грудня 1888.

НА УКРАЇНІ

появилися останніми часами, визволившись від драконської цензури ось які книжечки: „Вечір на хуторі або Василь та Галя", К. І. Ватченка комедія на 1 дію, друковано 3.000 примірників; „Веселий заводач", друковано 8.000 примірників; в Одесі „Катерина" Шевченка в 2.000 примірниках.

В ІТАЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ

велася перед кількома днями дебата над військовими внесеннями, представленими палаті урядом. Кріспі заявив, що він не бажає війни і хотів би утримати тільки Італію на висоті, яка їй належиться. Берлінський конгрес і факт, що Франція запанувала в Тунісі повинні бути для Італії пересторогою.

У ЛЬВІВСЬКІМ ТЕАТРІ

не можуть дати собі ради з італійськими співаками на цьогорічному оперовому сезоні. Дирекція завезла в Італії танцориста і примадонну та мабуть не відповів їм галицький воздух, бо безперервна хрипка не дала їм відспівати добре ніодної опери.

ПРИ ПОМОЧІ ФОНОҐРАФУ ЕДІЗОНА

дізналися, що ніхто з людей не знає і не розпізнає свого власного голосу. Робили проби і кожний пізнав чужий голос.

У НІМЕЦЬКІМ ВІЙСЬКУ

ввели лянци (списи) для кінниці. Тепер узброєні в лянци навіть гузарів прибічної цісарської ґвардії. Як відомо, австрійська, російська та французька армія закинули лянци.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ

дістав з острову св. Томи вістку, що відомий африканський дослідник, який пропав без вістки, є над рікою Арувімі.

ЗІРВАННЯ ЯПОНСЬКО-СОВІТСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ.

ПАТ повідомляє:

Японський амбасадор Того відбув у пятницю 23. ц. м. десяту з черги розмову з ком. Літвіновом у справі риболовства. Розмова не довела до ніякого успіху.

Тому політичні кола вважають, що переговори між Японією та СССР зірвані. Амб. Того виїде мабуть до Токіо, щоб особисто скласти звіт з переговорів японському урядові.

Боротьбу з неписьменністю може й повинен вести цілий нарід, усе зорганізоване громадянство під проводом своєї духової матері „Просвіти" її філій і читалень! З тією метою видала „Просвіта" дуже цінний буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що коштує всього 50 сот.

З кіна.

КІНО „ПАЛЯС": „БІЛИЙ МЕТЕЛИК".

Соня Геніє ввійшла до фільми завдяки своєму совгарському мистецтву і ми йдемо дивитись на неї тільки на те, щоб подивляти її вихиляси на леді. Бо так, то вона тільки симпатичний „чеський кнедель", що навчився добре по американськи і грав ні добре ні зле, а в свій раз, щоб робити враження звичайної симпатичної дівчини. Сюжет цієї фільми веселий: двох американців — один диригент орхестри і другий імпресарій їдуть літаком з Ню-Йорку в Париж на концерт, але вітер заносить їх до Норвегії, де вони осідають в одному містечку. Там [illegible] народня забава. Одна з пяти доньок доброго міщанина наймолодша, що мріяла [illegible] життя про царевича з казки віднайде цього царевича в постаті пустого донжуана-музика, який зі звички закохується на годину чи на день у всіх жінках, які пересуваються перед його очима. Бідна дівчина — розчарована буде [illegible] няти його аж до Парижа і там почне заробляти на хліб ногами на леді. Веселі сцени і чудовий балет на леді, не раз, а кілька разів. Справжній партнер Соні Геніє — Дон Амече.

КІНО „КОПЕРНИК": „СМОТРІК".

Діяна Дербін створила собі тип, завдяки якому свого часу здобула небувалу популярність. Франциска Ґаль у комедії „[illegible]". Вона ввесь час смотрик, що вважає чи хотів би вважати себе дозрілою жінкою. На цей раз як [illegible]літня учениця вона організує шкільну виставу в посеред цієї праці закохується несподівано вперше в приятелі свого батька, славному [illegible] налісті. Водночас у ній кохається її ровесник, [illegible] чого вона не догадується тямлячи, як [illegible] ліст в її почуванні для нього, коли [illegible] тільки товариства, щоб забити час серед [illegible] кої праці. Фільма складена за зразковим сценарієм — дотепним, небанальним, з усіма [illegible] метами якнайкращої комедії. Партнер Дербін — Мельвіль Даґлас.

Літературна сторінка.

Поезії про сильні речі.

Юрій Липа: „ВІРУЮ“. Вибрані вірші. Львів, 1938. Бібліотека „Дзвонів“, ч. 29., ст. 67. Обгортка Галини Липи.

Ю. Липа зробив багатий вибір із своїх дотеперішніх малих збірок, додавши до них нові вірші і новий спільний заголовок „Вірую“. Заголовок сильний, характеристичний для всього духового настрою, в якому Липа сідає писати. Автор представник тої частини покоління (не частини з більшости), яке повіривши, що живе у вийнятково геройській добі з дороговказами до великого майбутнього молиться до Сили, Перемоги, Нації, Раси, Волі, Людини та Чину. З перших релігійних поезій Липи у його збірці маємо враження, що автор уміє молитися теж як релігійна людина; з інших бачимо, що релігійність перемішана у нього з незовсім природньою вислов'істю і кровожадністю. А проте з таких явищ не можна робити закидів поетам, бо вони не фільософи і не діячі, які повинні знати, чого хотять у теорії та практиці. Поетові вільно мати всі настрої нарізно і всуміш, хиткі як трояда в темряві, навіть тоді, коли він переконаний, що він має ідеї і то бетоново міцні та кришталево вирізблені.

Ю. Липа має справжній поетичний талант і міг би бути добрим поетом, якби не намагався бути ще чимось більше. Він належить до типу 100-відсоткових невврастеніків нашої кризової доби, що захоплені всякими розмаяними прапорами, коли вхопили їх на мить у руку, дитячо захоплені тим, що самі роблять вітер, коли прапор повіває раз у той, раз у інший бік. У поезії має це той наслідок, що коли замість вражінь і почувань приходять думки і рефлексії вірш переходить у публіцистичну прозу, мряковинну містику або навіть звичайну графоманію.

Ось два зразки: перший гарний образок з ширшою перспективою, другий календарська фільософія.

ОДЕСА.

Поза елеваторів, задихуючись, верш,
Що Південь злотогрудий дарував;
Ревуть гудки, японський пароплав
Коло норвезького спиняє бруматні стерни.

О, місто-село, мільйонова таверно,
У всесвіті Бог тебе, мов вилами розкидав, —
Витягайся вільним, корінністю потрав,
Лови чужу річ, що дивна і майстерна.

Та вічно над тобою погляд верховців,
Що із Гетьманщини, із крови, помста й гори
Принесли гіркости завзятої пори,

І край червоних скель, стріляючи в простори,
Ясу складали обрію, що син,
А коні бочились розгніваного моря.

А тепер щось сильне:

МУЖНІСТЬ.

Коли на себе з боку глянуть можеш
І знаєш добре, як собою кинуть,
Як тремтіти і — знати, (без уваги
На похвалу чи впливи) — ти є муж.

І то час мужности, то не — кланцтво.
Не видимо, не танці і не примха.
Нова доба тепер є, тільки дійсність.
Як ти готовий був, — дій теперl

Таких віршів пишуть у нас тепер на фунти. Якби можна їх постачати щоденно до „Маслосоюзу“ по 2 зол. штука у довільній кількости — за рік можнаб купити собі малий домик. У збірці Липи є їх більше і більших, навіть цілі поеми не тільки епіграмово-рефлексійні а настроєво містичні і епічно красномовні.

Жаль що на такій сторінці не можна навести ще кілька гарних поезій і хоч одну більшу, де чорнило скапує як вода всякими великими словами і порожніми абстрактами. Гарна, багата мова Ю. Липи втягає в себе непотрібно не наші слова і форми, як напр. „вам потреба (поль.) покоритися“ (зам. треба), кумир (божок), „належить“ (поль.) у значінні „слід, треба“, „все станеться (поль.) явним“ зам. стане, „здобивці“ (поль.), „опустити“ (поль.) у знач. покинути' „стремиш“ (рос.) у знач. прямуєш, змагаєш, „потрава“ (поль.) зам. страва, „женщина“ (рос.) зам. жінка, „яркий“ (рос.) яскравий, „властитель“ (поль.) власник і дуже часті, прикрі, не наші (польські) форми з „є“, яке в нас зайве: „Не ті є найважніші, що говорять, „Любов то завжди є нещастя“ „Їх пристрасті є замкнені“.

Вся велика збірка має поруч першорядних поезій і звичайні віршища. Поет залишає вражіння ще зовсім молодого, що може довго розвиватися або такого, що вірить у свою велику умову зрілість. А така віра — перша перепона до розвитку!

Надійний поетичний дебют.

Сергій Кушніренко „ПРУЖІНЬ“, поезії. Львів 1938. ст. 64. Обгортка Ніла Хасевича.

Листопад та грудень приносить нам звичайно кілька збірок поезій. Хоч поезії в нас найтяжче видати, проте в них важна зміст, не кількість і маленьку книжечку може видати собі автор — з бідою — сам.

Гарно видана збірочка. Вигадливо придуманий заголовок „Пружінь“. Імовірно означає це щось пружне, елястичне, може й енергійне. Прізвище автора ми вже подибували у друку. Наші журнали не виправляють іще помилок у віршах також як у прозі: друкують текст такий як є або його відкидають. Через те знайдете в сотнях віршів не наші слова і неправильні наголоси, що мандрують зі збірки до збірки, з року на рік силою авторитету, що вже раз пощли у друк. С. Кушніренко має гарну, поетичну мову, але повинні, що зовсім добре по нашому „пестрий“, „кипить“, „доноситься“, „сінові“, „перекрочити“ і що зовсім поетичні такі статейні фрази як „лежав сереві цілі“.

Та це дрібниці. Важне те, що молодий поет має поетичний хист, який використовує наперекір тому, що може бачити і відчувати. Його захопила мода т. зв. модерної поезії, яка багатьом молодим увижається в такому ідеалі: 1. якнайменше повних, правильних рим, а якнайбільше асонанс чи їх подоб, для вуха не завсіди доступних, 2. якнайменше ритму зближеного до мельодії, а якнайбільше до прози, 3. якнайбільше штудерних слів, 4. якнайбільше перемішаних різних образів, що спереточуть дисонансами, 5. якнайбільше доказів, що автор — міцний і хоче відродити нас, батьківщину і нову добу.

Ці принципи може неусвідомлений. Над ними панує теж неусвідомлений гін до абстрактних понять, яких не можна собі уявити, коли поруч них стоїть іще кілька інших таких самих понятих.

Ось один зразок тої бойової програми:

Занурені в холодний морок — сотні тисяч
Ідуть, щоб завершити міт прекрасний
І зарочить на рівнини, де так гостро днює
Шумне життя, що вабить сильні раси.

Так втаємничені ми осягнем висоти
Нового духа. Так вріжуть смерти брами
Пролинуть нам залізними полями
І народитись знов — щоб знов боротись!

Лиш тільки гарту. Ось розвіється туман
І спрінуть нас на лугах мов апросоми
Слова сіяючі гієрофанта
І дальній гимн і перші брами сонця!

Нам замало булоб це назвати поезією, як замало булоб дослухатися відгуку у римах „тисяч“ і „днює“, „туман“ і „гієрофанта“. А проте є в цій збірці такі поезії як „Дитинство“, що передають справжній ліричний настрій. Здебільша лірику заливає у поета гаєтна фразеольогія або претенсіональні слова як „творить можність моя“, „контурить“, „запіралися“, „кричною симфонить“, „смерком бутонються“. Багато у них штукарства є з Ігоря Северяніна та його епігонів, які гралися словами навіть жартом і не співали про запарську добу геройства, що вимагає класичної ясности.

Загально збірка „Пружінь“ робить враження молодого таланту, в якому примбиралося забагато мотивів, дисонансів, гарних неперетравлених слів і вимошених образів — з нього всього може ще викристалізуватися надалі гарна збірка. **м. р.**

—o—

Песа К. Чапека в Парижі.

В нагоди Нобелевої премії знову згадали у пресі про одного з її кандидатів Карла Чапека — першого чеського письменника, що мав би її дістати. Саме тепер грають у Парижі його пєсу „Доба, в якій живемо“ в інсценізації відомого франц. письменника Лік Дюртена, у театрі славного Люньє-Поє, що від 40 років вводить в Парижі чужі драматичні твори. Карло Чапек — тут меланхолійний гумор[и]ст дав цим разом банальну трагедію. Є це історія матері, що втратила у бою і в різних експедиціях до Африки свого чоловіка і двох синів (вмерть простолися, катастрофа з літаком, куля) і мусить вислати на війну ще останнього свого сина — мрійника поета. Песа має великі поетичні прикмети і робить сильне вражіння. Французи вона нагадує остатню трагедію Чехословаччини.

Характеристична французька повість.

Всі знають, що найбільше улюблена тема французьких повістей — кохання. Багато між ними навіть має зазначену цю тему в заголовку, щоб читачі знали, яку книжку беруть у руки. Одна з останніх повістей Франсуа де Ру п. з. „Брюн“ моглаб залишити спочатку враження, що це повість селянська. Її дія відбувається здебільша на селі на лянгведоському півдні, над Роною. Автор змальовує дуже дбайливо природу і спосіб життя людей, що насолоджуються спокійним бігом днів і люблять спокійну працю та розвагу на лоні родини. Дія йде перед війною. У повісти нема ніяких натяків на суспільні події, навіть розмов на політичні теми або про високі проблеми, що так природно хвилюють мешканців великих міст. Дієві особи вдоволені, як багато щасливих французів на провінції, тим, що мають і що роблять щоденно без думок про світ поза ними.

На цьому спокійному тлі починається трагедія пари людей, що живе у щасливому подружжі. Пані Брюн (це ймення означає теж Чорнява) Шатрен заміжня від 14 років. Колись вона кохалась у Жані Делярі, що має тепер відвідати її та її чоловіка зі своєю жінкою. Від цього моменту автор завертає взад, щоб нам оповісти, чому Брюн не вийшла за Делярі — свою першу любов, а за Уатрена. Історія цього подружжя зперед 14 років тримає читача на 100 сторінках у цікавости, як виглядатиме зустріч Брюн Шатрен з Жаном Делярі. Ми відчуваємо від першої сторінки що це головний сюжет повісти. Саме ота зустріч і відновa дівочих спогадів, що прокидаються в молодій жінці змальована майстерно і надолужує занадто довгий вступ, який нас трохи томить. Зовсім звичайна зустріч зі звичайною розмовою стає лиховісною хвилиною. Геройка не здає собі справи з сильного привязання до своїх почувань ані з відношення до своєї сучасности. Саме тоді, коли вона серед розніженого вагання якнайбільше потребує помочі свого чоловіка, його нема. Мрії молодости напливають щораз сильнішою хвилею. Коли чоловік для полагоди якихось інтересів виїджає на місяць до Бордо, його жінка виїджає на цей час до Парижа з візитою до свояків. Тут вона має нагоду зустрічатися з Делярі і дає себе пірвати почуванням. За першим великим пориvом приходить велике розчарування і навіть відраза до чоловіка, якого Брюн уявляла собі як вибранця своїх мрій. Подружжя розходиться, потім знову сходиться, нанизуючи нитки нової симпатії та нового духового зрозуміння. Едмон Жалю даючи оцінку тої повісти називає її за заголовком відомого оповідання Проспера Меріме „Подвійною помилкою“. Сюжет банальний, але автор проявив у деяких частинах повісти незвичайну знайомість жіночої психольогії. Ру був за цю повість контркандидатом Гонкурового лавреата Троая.

—o—

Сторінка без політики.

Чарівний острів Капрі.

Історія чарівного острову Капрі сповита легендами. Як той острів повстав і від чого походить його назва — це до сьогодні тайна. Кажуть, що ця назва походить від: Капрея — гостре каміння, від Капра — коза, острів кіз, або від Капрос — дик.

Багато геольогів прослідкувало тайну повстання острову, одначе їх досліди до нічого не довели. Вони не можуть точно ствердити, чи острів виринув після вибуху підморського вулькану, чи це може частина затопленої Атлянтиди. Інші знову догадуються, що той острів відірвався від Сицилії внаслідок ерупції Везувія.

Капрі було колись грецькою кольонією. Її красу оспівував в Одисеї Гомер. В одній із своїх пісень він каже, що спів сирен у місячні ночі причарував моряків, що пропливали попри Капрі. Тому чарові не вмів теж опертися й Одисей.

Ціле минуле того острову наче потверджує всі легенди. Коли римляни завоювали Капрі, той острів так очарував римських цісарів, що вони вибудували на острові прегарні палати і самі перебували на ньому. За цісарями помандрувала юрба римських патриціїв та поетів. Тиберій прожив там велику частину свого володіння і лиш час до часу виїздив до Риму.

Коли великий імператор Август вертався після переможного бою з Єгипту і побачив птахи, що перелітали понад Капрі, взяв це за добру ворожбу і велів на острові побудувати величаву палату. Ще до сьогодні є на Капрі малесенький городець, що його шумно називають городом Августа. З тераси того городу видно великі, гарні нагі скелі Фаральоні, які наче стоять на сторожі острову.

По часах блеску і слави той чарівний острів попав на довгі віки в забуття. Щойно у XV. столітті „спів сирен" знову заманив Барбаросу, який здобув Капрі й поставив там охоронний замок.

У музею Акселя Мунте на Анакапрі (вища й дальша частина острову), переховують знайдені ліхтарні, начиння із бронзу, що їх уживали морські розбишаки, останки стовпців та статуй, що їх знайшли на Капрі. Підчас наполеонських воєн Капрі було під володінням князя Йоахима Мірата. Після упадку Наполеона той острів окупували англійці. Тоді губернатором був Гедсон Льов.

—o—

Повітря — це найкращий приятель здоровля.

Канадійських п'ятенят не тримають вічно в хаті, наче якісь тепличні квіти. Навпаки, за вказівками свого лікаря д-ра Дафо, перебувають вони під опікою своїх доглядачок по змозі якнайбільше на повітрі.

Як із копалень перепачковують золото.

Мурини, що працюють по африканських копальнях золота, вживають від непамятних часів найріжнородніших способів, щоб лиш перепачкувати кілька грамів золота. Одно з найбільших полуднево-африканських підприємств переконалося недавно, що воно тратить річно більше як 50.000.000 золотих на таких малих крадежах. У копальні того підприємства працювало 400.000 робітників, в того 300.000 муринів. Кілька тисяч робітників покидало працю по пятилітньому контракті і жило собі преспокійно із ренти. Спеціяльні розвідчики фірми вели на ріжні лади слідство і вкінці попали на способи, що їх уживали робітники, зокрема мурини, щоб перепачкувати золото поза копальню.

Виявилося, що деякі гірники викидали маленькі частинки золота при допомозі мініятурних катапульт поза огорожу копальні, при чому якісь їх спільники вибирували завжди такі частинки. Інші робітники послуговувалися собаками і голубами. Ця система так сильно поширилася між робітниками, що управа копалень рішила знищити всі ті звірята на експльоатаційному терені. Очевидно мурини вживали теж не раз і не два старого способу, а саме проковтували частинки металю, як проковтують малі діяманти.

Міліонер з фальшивим пашпортом.

Багато років тому одна стокгольмська фірма післала свого бюрового хлопця з листом, щоб передав великі гроші другій фірмі. Він звався Оскар Йогансон. Перелякавшись кари, щоб не посудили його, що він украв гроші, він рішив шмигнути. Втік до кордону Норвегії і там завдяки одному фінському морякові дістав папери на імя якогось Мікеля Йосліна. З цими паперами виїхав хлопчина до Америки. Минуло багато років, хлопчина працював і доробився майна. Прийшов час, коли він хотів оженитись. Він подав до цивільного уряду свої папери, але хтось, хто знав історію, повідомив уряд, що папери фальшиві. Міліонер не мав змоги доказати, що ці папери його власні ані теж відкрити своє давнє прізвище. Але, що людина з грішми може зробити все і може признатись навіть до фальшивих паперів, то Оскар Йогансон дістав дозвіл від шведського уряду вживати прибраного прізвища Мікеля Йосліна.

Присилайте передплату.

Новий дар під ялинку.

Надходять Різдвяні Свята і в багатьох українських домах уладять добрі родичі святочну ялинку своїм дітям. Прикрасять її всякими прикрасами й обвішають: цукорками, яблуками та горіхами, під ялинку зложать скромні або й вибагливі дарунки. Дбайлива мати чи добрий батько не забудуть покласти між дарунки кілька нових книжечок виховного змісту, бо ці духові солодощі мають найтривкішу вартість і з ними не може рівнятися навіть найдорожча іграшка. Та коли мова про книжки, то хочемо запитати тут, чи не добре булоб завести між дарунки одну гарну новість, а саме: до звичайних книжок додати ще одну особливішу книжечку, яка сама собою має теж велику виховну і практичну вартість... Це щаднича книжечка українського банку на імя котроїсь дитини! Автім — може це бути й книжка на імя старшої людини, бо і старші обдаровують себе на Свят-Вечір. Чи думаете, що не зраділаб добра і дбайлива жінка й мати, яка так важко працює для нас цілий рік, якби добрий муж, крім якогось скромного дарунку, поклав їй під ялинку щадничу книжку з першим щадничим вкладом на її імя... Певна річ, що якби цей добрий звичай принявся і поширився в нас, то приніс би він велику користь не тільки обдарованим, але й цілому рідному загалові, бо цей звичай поширив би звичку щадити гріш у рідних банках. Поширена ощадність — це найтривкіша основа добробуту, щастя одиниць і загалу.

Подумаймо про це перед Святами!

(Ю. Ш.)

„Чорна вдова" й „чорний вовк".

В деяких краях є павуки, що їх їдь загрожує людському життю. Напр. таким небезпечним павуком є довгий на 13 мм. павук т. зв. „марміньято", який живе в Італії, полудневій Франції, Еспанії та Греції. Коли той павук укусить, то його їдь викликує безупинну сильну гарячку та важкі серцеві атаки.

Спорідненим із тим родом є т. зв. „чорний вовк", якого можна стрінути в полудневій частині Росії над Каспійським Морем та в полудневій частині України. Той павук нападає і на людей і на звірят: коні, верблюди та на рогату худобу. В минулих століттях були часи, в яких цілі табуни коней і худоби ставали жертвами „чорного вовка". Їдь того павука викликує в людей сліпоту, корчі, омлілня та навіть божевілля із приступами шалу.

Крім „чорного вовка" маємо ще „чорну вдову" (ми вже про неї згадували) пострах Каліфорнії. Їдь тієї комахи таксамо небезпечна як їдь гадюки. Їди тих павуків уживали колись індіяни до затроювання стрілен.

Великими грабіжниками є теж деякі роди водних павуків. Вони нападають на риби, що їх сильно перевищають величиною.

У Бразилії є павуки, що з'їдають птахів та звірята величини кролика.

—o—

ХОЧ УБОГИЙ, ПРОТЕ НЕ ХОЧЕ ПРОДАТИ ПАМЯТКИ.

Недавно злодії обікрали мешкання одного дуже вбогого вуличного музиканта в Сан Франціско. Разом з іншими предметами злодії вкрали скрипку, що нею музикант заробляв на життя. Поліції вдалося віднайти всі вкрадені речі, між ними теж скрипку. Тоді виявилося, що це незвичайно вартісний інструмент, який імовірно походить із рук Страдіварія. Як негайно чайно в Америці, знайшлося негайно кілька музикантів і аматорів, які запропонували за скрипку величезні гроші — майже 100.000 долярів. Та скрипак таки не погодився продати скрипки, заявляючи, що той інструмент є родинною памяткою, що перебув у його родині вже 283 роки і важко булоб йому з такою родинною памяткою розставатися.

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла“.** Вчорашнє (285.) число „Діла“ підпало конфіскаті за одно місце у передовій статті „Московський щоденник у Львові“, за два місця у статті „Кредитові аргументи“ та за кілька слів у замітці „Маршалок сойму не приняв українського внеску“. Тому, що конфіската прийшла дуже пізно і матриці дотичних сторінок треба було знищити та виповнити сконфісковані місця іншим матеріялом, число можна було видрукувати щойно коло півночі та виекспедіювати в край у суботу рано.

— **„Сад і город“** — під такою назвою почне виходити з днем 1. січня 1939 р. новий часопис, місячник, що його видає Товариство „Сільський Господар“, Львів, Руська 20. Часопис призначений для широких кругів наших садівників, городників, шкілкарів, господинь та господарів і прихильників-аматорів садівництва та городництва. В кожному числі багато статтей, порад та ілюстрацій. Передплата на рік 2.50 зол., хто пришле передплату до дня 31. січня 1939 р., платить за рік тільки 2 зол. Усі, що цікавляться садівництвом та городництвом повинні мати у себе цей потрібний і дешевий часопис. 3—3

— **Взаємини батьків зі школою.** Гутірку на таку тему поведе у Клюбі „Нової Хати“ і „Труду“ п. Степан Конрад дня 26. ц. м. в год. 6-ій. Адреса: Львів, Ринок ч. 39. 3063

— **Д-р Ірина Сімович**, спец. недуг шкірних і венеричних, вернула і ординує Городецька 53 а, II. пов., тел. 274-36. 3039

— **Дня 25. грудня 1938 р.** відбудеться посвячення й відкриття ледовища на Майдані „Орлів“ при пл. св. Юра в 13-ій год. Прохаємо українське громадянство, зокрема молодь, взяти численну участь. Сезонівки (білети вступу) вже можна набувати в канцелярії Товариства „Орли“, пл. св. Юра 5 в подвір'і, по цінах як на інших ледовищах. 3035

ВІДГУКИ ДНЯ.

Розмова з часописом.

Передімною свіже число часопису. Щойно вискочило з друкарні, ще духу не може перевести від обіймів, якими його вщасливлювала ротаційна машина. Свіжий друк ще світиться, папір ще теплий від руху, а часопис пахне ще друкарською фарбою.

Часопис поклався на висилковім столику і відпочиває. Недовгий судився йому відпочинок. За хвилину возьмуться до нього працьовиті і швидкі руки, наліплять адресу та вишлють на пошту. А пошта кине в прудкобіжні поїзди, а ці розвезуть часопис по цілому світі. Там, де не зможуть сами довести, — передадуть пошталярам і часопис завтра-позавтра, за тиждень, чи навіть за два таки дійде до рук адресата.

Заки рушить часопис у свою далеку мандрівку, користаю з хвилини передишки і починаю з ним розмову.

— Як назагал почуваєтесь, пане часопис?

— Від якогось часу дуже кепсько! І давніше не скажу, щоб надзвичайно, а тепер то таки дуже бідую. Від часу пресового декрету моя поява на світ відбувається в далеко тяжчих обставинах. Скільки то мороки, заки якanебудь стаття перейде врешті з редакції в друкарню!..

— Помало пишуть?!

— Писати пишуть швидко, та тільки над кожним реченням думають, перекреслюють, змінюють, обчімхують.

— А це вас болить?

— Ясно, що болить. Кожний повинен мати свою амбіцію, маю її і я. Чи ви думаете, що для мене приємно бути нецікавим?

— То кажіть, нехай вас редагують цікаво!

— В тім то й річ. Цікавий зміст не все погоджується з червоним олівцем. Навпаки: дуже часто оба сперечаються. А знаєте хіба, хто в цій суперечці постійно горою?! Коли врешті редактор і зважиться щось дати до друку і я вже дякую Богу, що зможу вийти в світ, то нерідко ще й тоді мене завернуть з дороги і неодно вирвуть мені з тіла. А потім приходиш до читача, а він глип і шпурне тобою на стіл як каменем за псами: нема що читати! — каже.

— Маєте рацію, пане часопис, не дуже воно приємне для вас.

— А для вас, думаєте, дуже приємне?! Колиб ви почули слова, які падають на вашу адресу. В редакційних статтях або є підпис або нема, а під вашим фейлетоном постійно є ваш підпис. „Гей-гей! — кажуть — як він колись писав!“ Або: „Така добра тема, а він чортзна що понисав! Адже міг трошки поперчити“... І додають якийсь епітет, наприклад... не хочу вам повторювати. А мені прикро. Такий світ ішов і подяки нема, ще й вислухуєш на свою адресу за вас усіх.

— А далеко ви йдете? — питаю швидко, щоб змінити тему.

— Чи далеко!? Ви хіба не знаєте, скільки нашого брата розбрилось по цілій планеті. Добре ще, що нема міжпланетної комунікації, а то прийшлось би і на Марса гнати. Йду голубчику і до Китаю, і до Японії, і до всіх Америк. Заходжу туди, де листи не приходять, бо нема від кого, або не знають, куди йти. В Чужоземній Легії мене знають і по копальнях на всіляких островах і по доках далеких пристаней. Тяжко нераз продертися, ноги сходиш, заки добєшся...

— А куди вам, пане часопис, найтяжче дістатися?

Часопис усміхнувся.

— Не повірите — каже. — Ану, вгадайте!

— Парагвай?

— Ні.

— Шпіцберґен?

— Зовсім ні.

— Огниста Земля?

— Але де!

— Далебі не вгадаю.

— Чи ви чули щось про Кремянець? Хотів би вас дещо запитати про нього.

— Прошу дуже.

Часопис не вспів поставити запиту, бо взяли його до експедиції.

А шкода! Цікава тема!..

Галактіон Чіпка.

— **Ревізії й арештування в Сяноці.** Поліція в Сяноці перевела минулого тижня ревізії в купця О. Ковальського та абсольвента гімназії Богдана Лехицького й опісля їх арештувала. Причина ревізії й арештування невідома.

— **Трагічна смерть лікаря.** В пятницю 23. п. м. вечором львівський лікар гінекольоґ, 37-літній д-р Ґарбіч вертався таксівкою від пацієнтки до Грибович Малих, щоб виплатити там робітникам гроші за роботу при будові „дому люд.ового“ Т. Ш. Л. Переїзджаючи вулицею Леґіонів шофер швидко скрутив на вул. Ягайлонську. Саме тоді минав перехрестя згаданих обох вулиць молодий хлопчина з двома кількаметровими тичками до радіоантен. Одна з тичок дісталась крізь отверте вікно до таксівки і пробила око лікаря аж до мізку. На крик важко раненого шофер з місця завернув таксівку і відвіз його до ратункового поготівля. Звідтіля відвезли д-ра Ґарбіча до загального шпиталю, де лікарі перевели негайно операцію, але недужий по кільканацятьох хвилинах помер. Поліція хвилево притримала шофера М. Мельника і шукає енергійно за хлопчиною, який ніс тички.

— **Під гаслом підтримки виключно польської торговлі і ремесла** відбулась у Тернополі заходом О. З. Н. нарада політичних і суспільних діячів та представників польського купецтва, на якій рішено примістити на виставах в усіх польських крамницях і підприємствах відповідні вивіски та гасла з покликом до польського громадянства, щоб купувало лише в польських купців і польських ремісників на те, щоб дати працю і хліб польському робітникові та зміцнити народову торговлю. Рішення виконано. („Всхуд“).

— **Понад 34.000 бібліотек у Польщі.** Згідно з даними Головного Статистичного Уряду, в Польщі є 34.480 бібліотек з 15 міл. 800 тисяч томів. Зі згаданого числа припадає на публичні бібліотеки 26,9% (38,1% томів), на бібліотеки вселюдних шкіл 68% (38,1% томів), середніх шкіл 3,9% (15,4% томів), учительських шкіл 1% (4% томів), високих шкіл 0,06% (17,4% томів), на військові бібліотеки 0,04% (1,4%) і вкінці на вязничі бібліотеки 0,4% (0,6% томів).

— **Зудар поїзду зі самоходом.** Вантажний поїзд з Ходорова наїхав на стації Теофіпільці, пов. Бережани на вантажний самохід з Дрогобича, що навантаживши рибу не міг виїхати з рейок. Перед самоходу зовсім розторощений. Жертв у людях не було.

— **Страшна пошесть пятнистого тифу** вибухла в містечку Хенцїни, келецького повіту. Пошесть заволік до містечка прошак, який переночував у божниці. В містечку недужає коло 60 осіб, з яких три вже померло. Санітарна влада видала гострі розпорядки, щоб не допустити до поширення пошести і наказала замкнути всі божниці та школи. Містечко зовсім відокремлене від решти світа. Населення містечка сягає 5.000 осіб з того 3.500 припадає на жидів.

— **Вибори у Сх. Галичині.** В першій половині січня 1939 р. влада розпише вибори до громадських рад у Сх. Галичині. Тоді теж влада призначить предсідників виборчих комісій.

— **Велика афера у Львові.** В суботу 24. ц. м. рано поліція опечатала банкову контору Б. Темпля в Пасажі Гавсмана і перевела основну ревізію в помешканні власника Маврикія Берля та Оскара Темпля чи пак Старкера та їх книговода Малера. По ревізії поліція всіх чотирьох арештувала. Виявилось, що контора виміни Темпля довела своїх клієнтів до втрати майже 300 тисяч золотих. Згадана контора виміни заставляла вартісні папери своїх клієнтів в інших банках, а гроші присвоювала собі. Крім того продавала акції, хоч дійсно не мала. При кінці жовтня ц. р. контора виміни предложила міністерству скарбу сирий біланс подаючи, що пасиви рівноважаться з активами. Місяць пізніше оголосила уже банкроцтво, виказуючи 40 тисяч в активах, а 300 тисяч у пасивах. Тоді з Варшави делегат міністерства скарбу перевів контролю. Ствердивши зловживання, повідомив прокуратуру, з доручення якої поліція опечатала контору, арештувала власників та їх книговода.

— **Самогубство професора університету.** Професор будапештенського університету д-р Ліберман, спеціаліст від очних недуг, скінчив самогубством. Причиною самогубства був новий проект закону проти жидів, що його зголосив мадярський уряд у парляменті.

— **Грабіж 2.000 дорогоцінних образів.** Еспанська преса пише, що директор центральної ради охорони мистецьких скарбів республіки П. Рубіо ствердив, що в музеї Прадо в Мадриді залишилось у скринях у пивниці ледви 500 образів з музейних збірок. 2.000 дорогоцінних образів забрали червоні продаючи їх за кордоном.

— **Найщасливіше населення** живе на острові Піткарін на полудневій частині Тихого Океану. На згаданому острові живе 200 потомків 9-ох збунтованих моряків з англійського воєнного корабля „Бавнті", де вони поселились у 1789. р. з 17 жінками з Таїті. Мешканці згаданого острова не платять податків, не мають ніяких грошей, пошти ні радія. Необхідні роботи виконують спільно. Всі важніші речі (нпр. човни) є спільною власністю.

— **Дві корабельні і летунська катастрофа.** Лотиський корабель „Ляймдота" вертаючись з Мурманська до Риги наїхав на підводні скали недалеко берегів північної Норвегії та важко ушкодився. З допомогою виїхали два норвеські кораблі і намагаються з залогою ушкодженого корабля ратувати його. Корабель „Ляймдота" був найбільшим кораблем маринарки Латвії. — Норвеський корабель „Смарагд" затонув у віддаленні 600 миль на схід від Ню-Йорку куди віз з Голяндії нафту 20 осіб залоги і капітана з дружиною та донькою виратував американський корабель. — На летовищі Тревізо в Італії літак зачіпив за радіоантену і впав на землю. Летун згинув.

— **Пожежа гори від 250 років.** У Саксонії коло Ст. Інгбері горить копальня вугілля, де повстав вогонь у глибині 300 метрів перед 250 роками і дотепер не вдалося пожежі вгасити. Дим добувається щілинами землі в ріжних місцях та є найкращим доказом, що вугілля далі горить. Пожежу згаданої копальні бачив уже найбільший німецький поет Гете. Тоді земля коло копальні була така розпечена, що не можна було стояти босими ногами.

— **Бухгальтерійні книги зперед 4.000 літ.** Чеська наукова експедиція під проводом двох учених археольогів Брозія та Петрія відкрила в місцевости Канок у Малій Азії торговельні книги. Тодішні купці записували свої орудки на воскових табличках асирійським письмом. Учені здогадуються, що книги походять з часу 2.100 літ перед народженням Христа. Основні досліди над відкритими торговельними книгами дадуть вияву устійнити взаємини між стародавніми народами.

Під проводом Українського Гігієнічного Т-ва станьмо всі разом, як його члени, до боротьби з найбільшою суспільною хворобою нашого народу — туберкульозою!

Спорт.

УКРАЇНА — РЕКОРД.

Боксерські змагання обох дружин відбудуться в неділю 25. ц. м. в салі кіна „Світовид" при вул. Кушевича. Початок у год. 12 вполд.

Вшануйте тих, що віддали себе в жертву нашій Батьківщині.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

День св. Андрея як день іменин Митрополита Андрея Шептицького у Станиславові. В неділю 11. грудня ц. р. відбувся в салі „Народньої Торговлі" у Станиславові останній цьогорічний зїзд виділових читалень „Просвіти" станиславівського повіту. Хоч був морозний день, прийшли всі точно і в 12. годині вполудне заповнили салю по береги. Прибуло коло 400 членів виділів читалень. Перед приступленням до денного порядку пригадав предсідник д-р Юлій Олесницький прилюдним, що в р. 1939 минає 40 літ від часу іменування теперішнього митрополита-патріярха Андрея Шептицького станиславівським епископом. При цій нагоді виголосив предсідник реферат про діяльність Митрополита як станиславівського владики, що його присутні приняли з одушевленням. На внесення провідника шляхти з Бошаров, голови тамошньої читальні і довголітнього заслуженого начальника тамошнього українського „Сокола" п. Журковського рішено серед гучних оплесків вислати Е. Митрополитові в день іменин побажання від Філії „Просвіти" у Станиславові та всіх читалень „Просвіти" Станиславівщини враз із підписами всіх виділових читалень та всіх українських товариств повіту. Ті побажання опісля переслано на руки Достойного Ювилята. — Дня 18. грудня на запрошення „Молодої Громади" у Станиславові виголосив д-р Юлій Олесницький у домівці того Товариства для його членів виклад на тему: „Особа Митрополита Андрея як осередок згуртування нашого народу під релігійним і національним оглядом". По викладі порішили всі учасники віддчиту доручити Виділові Товариства, щоб від Товариства і всіх його членів переслав Е. Митрополитові побажання з нагоди іменин. — На руки д-ра Олесницького дістали всі станиславівські товариства таку відповідь на вислані бажання: Митрополит Шептицький дякує за ласкаву память і побажання та просить передати їх усім товариствам і організаціям Станиславова з найсердечнішими бажаннями на свята і Н. Р. 1939. 19. 12. 1938. Підпис: Андрей Митрополит. — Станиславівщина все лишиться вірна тим ідеалам, що їх у ній засіяв великий Митрополит-Патріярх. Х.

Зі сцени. Минулої неділі влаштував драм. гурток „Сфінкс" „Святочний Вечір" у 25-ліття смерти Лесі Українки. З приємністю треба признати, що „Сфінкс" поставився до того вечора з повним зрозумінням і дбайливістю. Так і видно було, що організаторам не йшло про фінансову сторінку, а лише про гідне звеличання памяти Великої Поетки. На програму зложилися: промова та вистава драматичної поеми Л. Українки „Адвокат Мартіян". Промову, що її опрацював проф. д-р В. Пашницький, відчитав п. П. Рогатинський через неприсутність автора. Промова належала до тих, що їх рідко можна почути на святочних вечорах чи академіях. Д-р Пашницький так гарно й барвно схарактеризував творчість і значіння творів Л. Українки, що присутні вислухали промови із праздливим вдоволенням. Виставу „Адвокать Мартіяна" мусимо зачислити до чергових успіхів „Сфінкса". Гра виконавців, з деякими виїмками, стояла на дуже доброму рівні. П. Крушельницький у ролі Мартіяна створив гарний тип. Закинути йому можна хіба те, що весь час був занадто пригноблений і не заакцентував доі внутрішньої сили, як цього вимагав авторка. Часом теж Крушельницький не знав, що зробити з руками. Та ті малі недомагання зовсім затерлись останньою сценою, коли Мартіян проказує Констанції промову: в тій сцені був Крушельницький знаменитий. На високому рівні стояла гра Куріла: і в ролі брата Ієсгена і центуріона. Як в одній, так і в другій він дав виніченні до подробиць постаті. Та й не дивуймось: не даром Куріло вийшов із школи Блавацького. Борковська в ролі Авреї дала прегарний тип, хоч здавалось вражала її нервовість, особливо в рухах рук. Надспodівано гарно виглядала дебютантка Висоцька в ролі Люцілії. Інші виконавці, хоч рівнем відбігали трохи від згаданих, із повним виконанням треба висказатися про декорації: хоч мал. М. Зорій потвердив знову свій великий талант. Вирікуємо твердженням, що Зорій — це другий по [illegible] ровику наш сценічний декоратор. Римський дім, який його малював Зорій, давав пілковиту ілюзію староримських часів та був до подробиць виконаний по вказівках авторки. Прегарні теж були строї, про стильність яких дбав проф. д-р І. Рибчин. Цілий вечір лишив дуже добре враження та був справді гідним звеличанням поети Лесі Українки. Жаль лише, що громадянство не зійшлося так численно, як війтись було повинно. А ті, що прийшли, вдячні були „Сфінксові" за влаштування вечора. Нехай ті бурхливі оплески, що ними дарували присутні „Сфінксові", будуть нагородою за дефіцит та охотою до дальшої впертої праці. Б. Д.

З відчитової салі. Минулої неділі відбувся в салі „Н. Т." виклад О. Кульчицької про українську графіку. Шановна прелеґентка представила розвій графіки на українському ґрунті, ділячи її на кілька груп. Довше задержалась О. Кульчицька на представленні [illegible] ним графічної техніки, ілюструючи її відповідними образами. Відчит був дуже цікавий і тому шкода, що громадянство не зійшлося численно.

Українська фільма. Мин. неділі оглядали станиславівські громадяни українську фільму, що її заходом Б. С. У. К. висвітлював Ю. Дорош. Не будемо тут розводитися про ту фільму широко, в кожному разі припадимо кожному селянинові та міщухові, робітникові й інтелігентові, старому чи молодому, оглянути саму ту фільму. І впевняємо, що вийдете задоволені. Не будемо міряти вартости нашої фільми з американськими „супершлягерами" чи „пробоями сезону" чи інших „століття", бо це було б безглуздям. Здаємо собі добре справу, з якими технічними трудностями мусів боротись Ю. Дорош, заки накрутив ту документальну фільму (2 години висвітлювання). Адже Дорош не мав до диспозиції мільйонів, не мав голівудських ательє, не мав величезного штабу помічників, дорадників. І коли всеж у тих обставинах і можливостях ми маємо змогу оглядати українську фільму, то це величезний успіх. Фільма ця — це не лише одніак вжиття відривні картини, а справжня фільма з акцією, що держить глядача весь час у напруженні: так і чекаєш, чи могутня кооперативна ідея перемінить Романа (герой фільми) з безвартісного гуляки на ідейного громадянина, слухаєш далі за працею Романа, догадуєшся, чи Роман одружиться з Марійкою. А притому запізнаємося з рідним промислом, з рідною продукцією, що докладно рекламуються у фільмі. При кінці заповнюють її гарними фрагментами народнього весілля і [illegible] виходин... Велике діло зробив РСУК, даючи змогу Ю. Дорошеві накрутити ту першу на Галицькій Землі українську фільму, що носить назву „По добрім і злім".

З життя гімназійної молоді. Мин. суботи виставив „Науковий Кружок" дівочої гімназії „Р. Ш." при співучасти „Драм. Секції" при українській мужеській гімназії інсценізовану повість О. Кобилянської „В неділю рано зілля копала". На сцену переробив ту повість проф. Павлусевич, що багато труду вклав собі, а всеж перед деякими недотягненнями не встеріг. Відчували ми, що місцями чогось бракує, що картини не закінчені в цілости, хоч повість у переробці на сцені нічого зі своєї вартости не втратила. Гімназійна молодь, як звичайно, поставилася до вистави дуже поважно, тому загальне враження з вистави було дуже приємне. Виконавці ролі були ввесь добрі, деякі навіть [illegible]. Дуже добрий був [illegible] у ролі Гриця, що вміло переборов [illegible] тип гуцульського трему і дав на правду гарний тип гуцульського [illegible]. Дорош-Шиньська у ролі Андрея [illegible], хоч був не на своїм місці, щоби був не забував, що він у ролі справжнього циґана, а то часами виглядав занадто [illegible]. Держак-Мушина у цілій картині дав гарний тип старого гуцула, заслуженого вправою [illegible]. З жіночих роль на першім плані [illegible] зовсім добра Ребрмеїна в ролі Девтучки, хоч [illegible] зовсім непотрібно пересаджувала. [illegible] Але того не [illegible] публіка не подобається. [illegible] треба висловлюватися! Валанська як Тетяна [illegible] в [illegible] зовсім в писос, хоч і роль [illegible] дуже добрих місць. Лейханівська в ролі Настки [illegible] як присоняшна, „як у себе вдома". Паламарчук в ролі [illegible] танки Маври мусіла „біоувати" чарами. [illegible]

тановий талант. Дуже гарно виступав гурт дівчат підчас купальського обряду. Гарні були строї та декорації. Цілість під кожним оглядом гарна, в тому велика заслуга режисера п. Світовського-Мінченка. Публики повна саля.

З організаційного життя. Мин. четверге скликав комітет, зложений з визначних громадян, довірочну нараду, якої темою було економічне положення українського народу. Підчас реферату проф. Ільницького на салю ввійшла поліція і ствердивши, що комітет не знає всіх прибулих особисто, нараду розвязала. Треба зазначити, що саля „Н. Т." була заповнена по береги.

Б. Л.

КОЛОМИЯ.

З відчитової салі. Заходом управи Музею „Гуцульщина" ім. о. Й. Кобринського в Коломиї відбувся 10. п. м. в салі Нар. Дому відчит проф. О. Кульчицької з Перемишля про українське графічне мистецтво. Того відчиту, ілюстрованого висвітлюваними картинами, вислухала шкільна молодь і вечером старше громадянство, якого було таки справді обмаль. А шкода, бо відчит був живий та цікавий і змістом і висвітлюваними образами. Крім того на стінах салі були розвішені численні експонати, які доповнили слова прелегентки і запізнайомлювали глядачів з численними зразками тої окремої в царині мистецтва ділянки, в яке розвинулася графіка.

Драматичне Т-во ім. Тобілевича почало 11. ц. м. свою діяльність „Вечором веселих складанок", на якій зложилися три одноактівки: 1) Великовського „Бувальщина", 2) Васильченка „На перші гулі", 3) Альбіковського „Жартівниця". З них тільки ідилія „На перші гулі" має літературну вартість. Дві інші мають тільки завдання забавити глядача невибагливими дотепами та ситуаціями. І справді добре бавили. Обсада роль була дуже вдатна. В „Бувальщині" на перше місце вибився знаменитий, у нас іще з воєнних часів загально відомий артист п. Ів. Михалевський у ролі обдурюваного та поштурхуваного молодою жінкою, мужа. Добрий був п. Рогужинський у ролі дяка. Цікаву пару творили пп. Фединська й Атаманюк, незле запрезентувався п. Бутрак. Співали добре, орхестра Муз. Інституту під батутою п. А. Михалевського виконала своє завдання вдоволільно. Дуже миле враження залишила ідилія-жарт „На перші гулі". В головних ролях батька й матери не можна собі подумати кращої обсади, як пп. Михалевський і Хомінська. Вдатно задебютувала п. Мороз Воєтуліна в ролі доньки, при чому і її партнер не псував цілости. „Жартівниця" зі знаменитим у своїм стилю п. К. Садьським у поповій ролі Оверка та вдатною парою амантів пп. Нагорським і М. Воєсуліною викликала сальви сміху. Загально вечір залишив миле враження, до чого причинилася солідна праця режисера Ол. Ошлокуба. Булоб тільки бажане, щоб управа Т-ва (з головою Н. Михалевською) була більше вибаглива в доборі сценічних творів.

Концерт у честь М. Лисенка, заповіджений ще минулого року коломийським „Бояном", відбувся вкінці 17. п. м. в салі Народнього Дому в 12-ій год. як академія для шкільної молоді (в якій на диво державна гімназія не хотіла мати участи) та в 20-ій (з традиційним більш ніж півгодинним опізненням, з якого ніяк таки не показуємо охоти вилічитися) для старшого громадянства. Програма концерту була зложена з гарної промови проф. Р. Шипайла про життя й діяльність Лисенка (якого промовець називав Лисенком і Лисенком на переміну; відомо, що славний музика наголошував своє прізвище на другому складі) та з творів Лисенка: 1) „Сон" до слів О. Маковея, заграпений дещо багатою хроматикою д-ром С. Людкевичем і „Кант розп'яттю Христовому", відспіваний поправно мішаним хором коломийського „Бояна", не залишили глибшого враження. 2) „Другу рапсодію Української" виконала на фортепіяні зі зрозумінням п. М. Витвицька. 3) Тріо з опери „Різдвяна Ніч" відспівали пп. Оле. Влосовичева (сопран), М. Витвицька (альт), м-р Гнатюк (баритон) при доброму акомпанементі орхестри Муз. Інституту М. Лисенка під батутою дир. Р. Рубінгера. В цьому ансамблю найкраще визначилася сопраністка, що з правдивим зрозумінням зінтерпретувала важку своєю технічною фактурою арію Оксани, вживаючися глибоко в ріль безталанної дівчини. Партія альтова звучала теж гарно, тільки баритон того дня, на жаль, не був диспонований. 4) „Елегію" виконала орхестра Музичного Інституту, яка залишила теж миле враження. Зінструментована дуже вдатно дир. Рубінгером вона заслуговує на повторення при найближчій нагоді. 5) „Ой люди, люди" до слів Шевченка та „Айстри" (сл. Олеся) відспівала п. Р. Гумінілович. Перша пісня, хоча своєю лірікою мелодії, динамікою та патосом, здавалось би, повинна краще відповідати темброві голосу співачки, не залишила сподіваного враження. Зате друга була відспівана з чуттям і ніжністю, які в цій пісні необхідні. 6) „Верховино" і „Туман хвилями лягав", виконані хором коломийського „Бояна" можна сказати — по мистецьки, виказали, що праця диригента п. Р. Стефанчого йде дальше з питомою йому енергією, знанням та любовю до пісні. Дуже доброю новинкою були річеві пояснення перед кожною точкою зокрема, подавані фахово проф. М. Білинським. Вони багато причинилися до зрозуміння творів і слухачі приймали їх з подякою.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Виставка української книжки і преси. Виділ філії „Просвіти" в Перемишлі постановив на одному із своїх засідань у місяці листопаді поглибити серед українського загалу Перемищини любов до книжки і до преси та заохотити до читання, а при цьому показати, що наша українська література не така вбога, як дехто говорить. Тож у днях 10.—18. ц. м. влаштував у салі „Сокола" і в канцелярії філії „Просвіти" виставку української книжки і преси. Відкриття виставки відбулося в суботу 10. п. м. вечором у присутності кільканадцятьох запрошених гостей і представників перемиських українських установ. Виставку відкрив голова філії д-р Микола Хробак коротною промовою. Реферат, у якому представлено розвій українського письменства, української друкарської штуки та українського книжкового руху, виголосив проф. д-р Евген Грицак. Після відкриття гості оглянули виставку, на якій були заступлені видання виключно поважні видавництва: „Просвіта", „Діло", оо. Василіян з Жовкви, „Криниці" з Перемишля, „Червоної Калини", „Української Преси", „Батьківщини", „Світа Дитини", „Рідної Школи", „Українського Видавничого Інституту", „Сільського Господаря", „Вістника", „Днового", „Ізмарагду", „Восві", Р. С. У. К. та багатьох інших. Цілість виставки представлялася прекрасно. Треба признати, що аранжери вміли її влаштувати. Виставку відвідало, на превеликий жаль, дуже мало осіб, бо всього 800, у тому всі питомці Духовної Семинарії, учні фахово-дошкільної школи „Р. Ш.", кілька клас народньої школи ім. Шевченка і дві класи української клярної гімназії. У третьому дні виставки проф. Богдан Загайкевич виголосив реферат про розвій українського письменства.

„Свято Просвіти". Заходом Виділу філії „Просвіти" в Перемишлі відбулося в мин. неділю пополудне в салі Народнього Дому „Свято Просвіти". На програму зложилися: вступне слово дир. Осипа Стасіміра, хорові продукції читальняних хорів: з Малкович під управою п. Целепана, з Малькович під упр. п. Перхали, з Брилинець під упр. п. Ольшанського, з Болестрашич під упр. п. Свояка, з Вирови під упр. о. о. Кузьмича та дві деклямації: п. Кобуцької і п. Соловія.

*

З викладової салі. Заходом Виділів „Учительської Громади" і „Т-ва наукових викладів ім. П. Могили" відбулося у нас два цікаві виклади. В неділю 11. п. м. проф. Богдан Загайкевич виголосив виклад про українську літературу в Карпатській Україні, в понеділок 19. п. м. в салі оо. Василіян говорив проф. д-р Володимир Залозецький про українське мистецтво княжої доби під впливом прийняття христіянства.

В згадці про ювилей перемиської гімназії, поміщеній у „Ділі" з 11. п. м. ч. 276, пропущено прізвище нашого молодого співака Л. Рейнаровича, який виконав кілька пісень при фортепіяновому супроводі п. Негребецької.

СТРИЙ.

Загальні Збори „Стрийського Бояна" відбулись 8. п. м. при участи 70 членів. По звітах і дискусії вибрано новий Виділ у складі: дир. І. Калинця — голова; о. Гавриляшин — заступник голови, п. О. Лепицький — секретар, п. Марущак — скарбник та п-і Володимира Кузьмак — бібліотекарка. Диригентами „Стрийського Бояна" будуть: п. Петро Будний, п. Іван Норична та п-і Ольга Залць.

КАМІНКА СТР.

Величаве свято „Просвіти" в Камінці Струмиловій відбулося 11. п. м. з нагоди 70-ліття існування „Просвіти". Камінеччина відзначила величаво 70-ліття „Просвіти". Свято почалося торжественною Службою Божою, яку відправив о. Артимишин, парох Батятич, в асисті кількох священиків камінецької округи в церкві Св. Богородиці. Підчас С. Б. дуже добре співав міш. хор читальні „Просвіти" з Деревлян під проводом п. Тихого Миколи і хор читальні „Просвіти" Камінки Струм. під проводом п. Лехкина. Підчас богослуження тримав прапор філії „Просвіти" хорунжий Коваль Олександер з почотом. Гарну проповідь виголосив о. Содомора, парох з Вирова, яка на всіх присутніх зробила помітне враження. Вкінці всі священики відправили панахиду за померших членів „Просвіти". По богослуженні всі пішли до Народнього Дому, де відбулася святочна академія. Саля була вперть заповнена так, що не могла помістити всіх учасників свята. На гарно прибрану сцену портретами голов „Просвіти" та різними написами в артистичному виконанні проф. Осипа Сова виступив збірний хор читалень „Просвіти" камінецької округи в числі 320 осіб в національних строях. По посвяті прапору філії в салі хор відспівав просвітянський гимн, що його вислухали присутні стоячи. По відспіванні гимну вийшов на сцену старенький о. крил. Петельський і привітав достойного гостя голову Матірного Т-ва д-ра Брика та всіх присутніх та отворив академію. По промові збірний хор під управою проф. Гіжевського відспівав пісню „Просвіти армія іде". З черги голова Т-ва „Просвіта" д-р Брик виголосив промову, в якій висловив сильну віру в нашу майбутність. Ця промова викликала на присутніх сильне враження, за що нагородили його присутні гомінкими оплесками. Далі збір. хор відспівав „У горі стиг" а д-р Банах Володимир виголосив дуже гарно опрацьований реферат про „Просвіту", її значіння і діяльність за 70 літ, що присутні вислухали з великим зацікавленням. Дальше осв. організатор відчитав привіти від читалень та інших установ. Опісля мала 5-літня дівчинка п. Оргаліста виголосила вірш про „Просвіту". На дальшу програму складалися виступи збірного хору, збірні деклямації а на закінчення гарна жива картина „Просвіті" проекту проф. Сова Осипа. Величаве свято закінчено відспіванням національного гимну. Свято залишиться в памяті дуже довго тих, що його бачили.

Гість.

ТЕРНОПІЛЬ.

Тернопільщина — „Просвіті“. Дня 8. грудня ц. р. відсвяткувала Тернопільщина величаво ювилейне свято в 70-ліття існування і праці „Просвіти“. На свято, що його улаштувала філія „Просвіти“ в Тернополі при участи культурно-освітніх установ, прибули маси українського громадянства з Тернополя і повіту. В год. 10. відправив член філіяльного Виділу о. крил. Весна богослуження в наміренні „Просвіти“ і панахиду в асисті всіх місцевих священиків за померших членів „Просвіти“. Підчас богослуження і панахиди співав хор „Тернопільського Бояна“. В год. 12-ій відбулась у „Міщанському Братстві“ святочна академія, яка пройшла з повним успіхом. Програма академії коротка, але добре обдумана й виконана, залишила серед учасників найкращі враження. До цього долучилася ще й мистецька декорація сцени символічним образом артиста маляра Вацика. Свято почалося просвітянським гимном, що його відспівали обєднані хори з Ігровиці та Івачева Горішнього під проводом п. Вовкової. Коротку, але змістовну промову виголосив голова філії проф. Ів. Брикович, підкресливши ролю „Просвіти“ в розвитку української національної свідомости. Огляд праці 3-ох поколінь просвітянських діячів подав у своєму солідному рефераті проф. П. Деміч, який при цій нагоді зробив підсумки діяльности тернопільської філії, що була основана, як друга з черги у краю та може сьогодні почванитися поважними надбаннями й успіхами у своїм терені. Дальшу частину програми, вокально-музичну, виповнили продукції міш. хору з Ігровиці (Н. Давидовський: Україна), обєднаних хорів з Ігровиці та Івачева Гор. (В. Вербицький: Сонише завтра, Н. Нижанківський: Сонце Просвіти), що в них виявилась успішні диригентська рутина п. Вовкової, яка щасливо згармонізувала оба хори. Слабші були альти від сопранів, але загалом хорові продукції були вдатні і поважні, відповідні до свята. Муж. хор „Тернопільського Бояна“ під проводом п. Менцінського відспівав Колесси „Гей на горі“. Велике враження зробила рецитація п. С. Чичули Стефаникової новелі „Вона-земля“. Рецитатор має дуже добру дикцію та інтуітивно вживається у зміст Стефаникових творів і тому робить на слухачів дуже сильне враження. Без сумніву є він одним з кращих рецитаторів Стефаникових творів. Свято закінчено відспіванням національного гимну. **Д.**

КОПИЧИНЦІ.

„Свято книжки“. Заходом філії т-ва „Просвіта“ та хору при читальні „Просвіти“ в Копичинцях-Баторівщині відбулося, як кожного року, „свято книжки“ з фантовою льотерією, зложеною виключно з книжок. Хор під проводом організатора філії М. Вербовецького відспівав просвітянський гимн і кілька пісень, та виступив теж в інсценізації „Вертеп книжки“, яку виведено дбайливо та яка зробила гарне враження. На жаль публики було мало і тому книжок не вилосовано.

Свято в честь М. Шашкевича влаштувала дітвора „Рідної Школи“, якої М. Шашкевич є покровителем. Дня 4. п. м. діти з прапором пішли на Службу Божу до парохіяльної церкви, яку відправив новопризначений завідатель о. Пельоський, який теж виголосив в церкві гарну проповідь. По службі Божій в салі „Нар. Дому“ — відбулася академія, в програму якої ввійшли продукції шкільного хору під проводом учительки І. Віланової, декламації й інсценізація, що її вивела дітвора „Р. Ш.“ Вступне слово виголосив учитель Віняс. Публики з початку академії небагато, опісля виповнила салю по береги.

Святочні сходини читалень „Просвіти“ дня 8. грудня. „Новий Рік“ у просвітянській організації філія привитала святочними сходинами членів всіх читалень дня 8. п. м. вечором. На цих сходинах голова кожної читальні виголосив відповідний реферат до приявних членів з покликом поширити освіту приєднуючи до читалень нових членів та поглибити освіту збільшенням освітної праці серед членів.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Як живе і працює село Ласківці і Теребовельщина взагалі. Читальня в Ласківцях має поверх півтисячки дійсних (не паперових!) членів. Другий кінець села Ласковець будує другий Народний Дім. У нім буде приміщений кружок „Рідної Школи“, кружок „Сільського Господаря“ і крамниця кооперативи. В літі цього року були в Ласківцях майже цілий місяць два молоді Василіяни (також наші односельчани) о. Борис Василь Ваврик та о. Іван Кушнір. Цього року їздило з Ласковець релігійне паломництво до Гошева. Організатором того паломництва був о. Петро Сивак ЧСВВ, також з нашого села. Ласківці відсвяткували ц. р. дуже величаво ювилей „Просвіти“ (30. жовтня). На площі серед села була торжественна академія, потім похід селом. Торжественні свята „Просвіти“ були також у сусідніх селах: Могильниці, Романівці, Вербівці, в місті Буданові і навіть ласковецький присілок Кульчиці улаштував свято „Просвіти“. Всюди там були торжественні академії під голим небом і масові походи вулицями. — Жнива випали ц. р. в Теребовельщині досить задовільно. Гарні були пшениці і жита, зате ярині збіжжа тиблі. Також сади в цьому році не вродили, бо холодний травень знищив цвіт. Пасічництво вже третій рік підряд не дало покитку. В місті Теребовлі Повітовий Союз Кооператив вибудував нові просторі магазини на збіжжя і дуже велику мясарню. Велику заслугу у цій справі поклав покійний д-р Петро Палійчук, дир. ПСК, якого смерть ми тепер оплакуємо. **Селянин.**

Зростає довіря до Комунальних Кас Ощадности.

На терені чотирьох воєвідств полудневосхідніх зросли вклади ощадностей в листопаді на 5 мільонів золотих, а 3005 нових вкладчиків завели собі ощадностеві книжечки ККО. Це доказує, яке велике замагання до ощадности проявляє наша суспільність.

Суспільність переконалася, зокрема в часі недавнього політичного неспокою, що Комунальні Каси Ощадности — це інституції, яким можна зі спокоєм і довірям звірити ощадности, яких ужиток на розбудову нашого місцевого господарського життя — виповнює одну з найважніших потреб його розвитку.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ЗБІРНИК ФІЗІОГРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ. Випуск VII. За редакцією проф. Миколи Мельника. Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові. Математично-природничо-лікарська секція. Накладом Товариства. Львів, 1938. Вел. 8-ка стор. 52. Зміст: Володимир Лазорко: Фавна хрущів Лисої Гори в золочівському повіті. — Іван Олексишин: Красові явища на Поділлі. — Едвард Жарський: Зоогеографічний поділ Чорного Моря на основі його іхтіофавни. — Володимир Лазорко: Причинок до фавни хрущів наших земель. — Едвард Жарський: Поширення бобра на українських землях.

ПРИЯТЕЛЬ ДУШПАСТИРЯ з календарцем на 1939 рік. І. річник. Накладом Т-ві св. Андрея у Львові. 16-ка, стор. 100.

КАЛЕНДАР на рік Божий 1939. Перший річник. Бібліотека Т-ва „Скала“. Станиславів. 1938. 16-ка, стор. 92.

—o—

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ілюстрований журнал історії та побуту. Х. річник. Ч. 11. Листопад 1938. Львів. Зміст: Микола Лебединський: Верниця. — Д-р Кость Левицький: Дипльоматична діяльність З.У.Н.Р. — Ранений і знайдений. — В. Л.: Памяті Вожда У. Г. А. — Володимир Сірко: Наймолодші учасники У. Г. А. — Іван Левицький: Летунство У. Г. А. — М-р Володимир Кривокульський: Памятні хвилини. С. К. Ч.: Листопад 1918 р. в Чернівцях. — Ще про розстріл комісаря Табуканіді. — о. Михайло Мосора: Як українці в Сколім перебрали 1918 р. владу від уряду Австрії. — Гринь Терлиновець: З листів до Родини. — П. Мигович: При 1-шій Бригаді Червоних Українських Січових Стрільців. — Посмертні згадки. — Ів. Ш.: Бібліографія.

СІВАЧ. Місячник присвячений проповіди і катехизі. Рік III. Ч. 11. Листопад 1938. Львів. Зміст: о. Гр. Кубай: Пропов. на Пр. св. Велик. Димитрія. — о. Вол. Губій: Пропов. на Нед. 22 після зісл. св. Духа. — о. дек. Мих. Мосора: Гомілія на 24 Нед. після Зісл. св. Духа — о. П. Давидюк: Катехизи для III. кл. нар. шкіл. — о. Василь Попадюк: Сема наука в честь Пр. Д. М. на місяць травень. — Четверта станова наука для [illegible] — Проповідь про людяне трактування звірят. — Реценції.

НОВІТНІЙ РЕМІСНИК. Фаховий орган українських ремісників. Місячник. Рік І. Ч. 2. Листопад 1938. Львів.

ДЗВІНОЧОК. Часопис для українських дітей. Рік VIII. Ч. 85. Листопад 1938. Львів.

ЖИТТЯ І СЛОВО. Місячник. Рік II. Ч. 9—12. Серпень-жовтень 1938. Дрогобич.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО. Орган „Взаїмної Помочі Українського Вчительства“. Рік XXVI. Ч. 16. З 1-го листопада 1938. Львів.

Театри.

Великий Театр.

Неділя 25. XII. год. 7.30 веч. „Зачарована королева“.

Понеділок 26. XII. год. 3.30 попол. „Зачарована королева“; год. 7.30 веч. „День без брехні“.

Вівторок 27. XII. год. 7.30 веч. „Зачарована королева“.

Середа 28. XII. год. 7.30 веч. виступ Міри Зімінської і Евгена Бодо.

Театр Різнородностей.

Понеділок 26. XII. год. 12. попол. „Польський Вифлеєм“. Год. 7.30 веч. „Пан Ламбертіє“.

Вівторок 27. XII. год. 4 попол. „Польський Вифлеєм“.

Середа 28. XII. год. 7.30 „Пан Ламбертіє“.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ТЕРНОПІЛЬ:

25. Святочна вистава „Назар Стодоля“.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ПЕРЕМИШЛЬ (саля Нар. Дому):

25. XII. Невольник.

Білети скорше продає Нар. Торговля.

САМБІР:

26. XII. Маруся Богуславка.
27. XII. Найвірніший чоловік.
28. XII. Орфей у пеклі.

СТАРИЙ САМБІР:

29. XII. Маруся Богуславка.
30. XII. Карпа з Львова.
31. XII. Найвірніший чоловік.
1. I. Орфей у пеклі.

САМБІР:

2. I. Пригода в Чертві.
3. I. Карпа з Львова.

Зі Самбора їде театр до Дрогобича.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СТОЯНІВ:

25. XII. Пімста Бескиду.
26. XII. Сорочинський ярмарок.
27. XII. Гетьман Полуботок.

В січні 18, 19 і 20 Театр у Львові, сала Нар. Дому.

КІНА.

АПОЛЬО: „Сигнали“.

АТЛЯНТИК: „Медовий місяць“ в Францисково Гай.

БАЛТИК: „Пані Валевська“.

ВАНДА: „Несамовитий дім“, „Вільне моє серце“.
ҐРАЖИНА: „Робін Гуд“.
ЕВРОПА: „Невмируще серце“.
ЕМПІР: Льорель і Гарді як „Альпейські осли“.
КАСИНО: Норма Шірер як „Марія Антоанета“.
КОПЕРНИК: „Смотрик“.
МАРУСЕНЬКА: „Остання бригада“.
МЕТРО: „Пан Твардовський“ і додаток „Зачароване королівство“.
МІРАЖ: „Гайді“ з Шерлі Темпль.
МУЗА: „Золотоволоса“.
ПАКС: „Королева передмістя“, „Алі Баба і 40 розбійників“.
ПАЛЯС: „Білий метелик“ із Сонею Гені.
РАЙ: „Павел і Гавел“.
РІЯЛЬТО: „Марко Польо“.
РОКСІ: „Професор Вовчур“.
СВІТ: „Панське золото“, „Моє щастя“ (Бен. Джілі).
СВЯТОВІД: „Циганські романси“.
СТИЛЕВЕ: „Для тебе сіньоріто“ і ревія з Фалішевським і Волінським.
ТОН: „У Давсоновій кріпаці“ та додатки.
УТІХА: „Потвора“ і ревія.
ХИМЕРА: „Три гільтаї“ („Люмпаці вагабундус“).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Мексик, Фльорида“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каім і Син)
„Палестина: Єрусалим, Тель-Авів, Гайфа, Тиверіяда, Вефлеєм“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 25. грудня 1938.

7.15 Коляди, 8.15 Гутірка для села, 8.30 Нар. квартет, 8.55 Льокальна авдиція, 9.00 Коляди на органах у вик. Ф. Новоєйського, 9.20 Орх., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Філадельфійська симф. орх., пл., 13.00 Вийнятки з творів Й. Пілсудського, 13.05 Колядковий обрядок для дітей, 13.30 Орх., хор, сопран, віол., 15.00 Для села: Серцем до мого села, весела авд., сальон. орх., мішан. хор, сопран, тенор, бас, 16.30 „З колядою по Підгаллі“, 16.55 Програма на завтра, 18.00 Інформ. авд., 18.05 Легка словесно-муз. авд., 18.25 „Трагічний вік“ новели, 19.00 Фрагм. з орат. Перосія „Різдво Христове“ трансм. з Ватикану, сикстинська капеля, орх., солісти під дир. композитора, 19.45 Концерт орх., вок. квартету, два форт., 20.50 Спів. ресітель Е. Бандровська-Турська з супр. форт., 21.15 „Цвильон“ говорена повість, 21.30 „Залізничка під ялинкою“ вес. авд., 22.00 Кашубські свят. пісні та муз. авд. 23.00—1.00 Танк. музика.

Понеділок, 26. грудня 1938.

7.15 Коляди, 8.00 Орх., 9.00 Програма, 9.05 9.30 Легка музика з пл., 10.00 Двадцятип'ятиліття великопольського повстання, 11.25 „У гостині в очайдушка“, спів, музика, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Свят Вечір у давньому Львові, 13.10 Музика у вик. сальон. орх., скрипка, кларнет, саксофон, форт., 14.40 Святочний баль дітей, орх., 15.10 Для села: Пісні та свят., нар. воделіль, 16.10 Коляди, хор, 16.40 „Різдво“ містерія, муз. Обста, 17.25 Форт., 18.00 „До Вефлеєму“ колядкова містерія, 18.30 Концерт легкої музики, Люба Німцівна сопран, орх., скрипка, 19.00 „Вічна туга“ оперетка Фр. Гроте, 20.26 Політ. огляд, веч. дневник, спорт, програма на завтра, 21.00 „Цвильон“ говорена повість, 21.15 Розр. концерт у вик. орх., пісеньки, форт., гавайські гітари, хор, у перерві в год. 22.00 22.40 Весела авд., 23.55 Закінчення авд.

Вівторок, 27. грудня 1938.

7.00 Ранішній дневник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Темпова музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Популярна музика з пл., 14.30 Батьківський порадник, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Маю 18 літ“, повість для молоді, 15.20 Радіотехн. вістки, 15.25 Орх., 16.00 Пополудневий дневник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Фін. госп. актуалії, 16.30 Фрагменти з контати Б. Домбієвського, 17.00 Сусп. чинник у великопольськім повстанні, 17.10 Літер.-муз. авдиція, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Лікарська молодіжно угорщ дім, 18.15 Для села: Гутірка в українській мові „Про зимівлю бджіл“ виг. інж. Боровський. Музика з пл., 18.30 Для робітників, 19.00 Розр. концерт, спів, декл., 20.00-23.00 „Отелянський двір“ оп. Ст. Монюшка; у перерві коло год. 20.52 Веч. дневник, Спорт, коло год. 21.52 „Цвильон“ говорена повість, коло год. 22.50 Ост. вістки, метеор. комунікат.

Середа, 28. грудня 1938.

7.00 Ранішній дневник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Добийдімось вільномовники: „Як це буде під ялинкою“, дівецька за мелодії для дітей, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Симф. музика з пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Хліборобська біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Концерт, словесно-муз. авд. для дітей, 15.30 Орх. 16.00 Пополудневий дневник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Дім і школа, 16.35 Камер. концерт, 17.00 Військовий відчит, 17.15 Музика з пл., 17.45 Драм. фрагмент, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Авдиція для сільських дітей, 18.30 Авдиція про мову, 18.40 Дискутуймо, 19.00 Розр. концерт, орх., скрипка, спів, 20.40 Веч. дневник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра; 21.00 Шопенівський концерт, 21.40 Музика з пл., 22.00 Спортові вістки, 22.05 Танк. музика, орх., форт., гармонійка, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 25. грудня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх., сол., 16.00 19.00 Весела муз. пополудне, 20.10 21.00 Оперетові мельодії, БІЛГОРОД 20.10 21.00 Народня музика, БРАТИСЛАВА 16.20 Коляди, БЕРОМІНСТЕР 18.00 Камер. музика, БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 17.00 22.20 Циг. музика, 18.15 Форт., 19.50 Військова орх., БРЕСЛЯВ 20.00 21.00 22.00 „Фігарове весілля“ оп. Моцарта, ВІДЕНЬ 9.30 Весела авдиція, 10.00 Музика у вик. сол., 12.00 Орх., сол., 14.00 Для дітей, 16.00 Легка і нар. музика, 18.30 Квінтет а-дур Шуберта, 22.15 Розр. музика, ГАМБУРҐ 20.00 „Піднебесні мрії“ оп. Штольца, ДАВТІШЛЯНДЗЕНДЕР 15.00 Англ. коляди, 15.15 18.30 Нім. коляди, 20.00 21.00 Симф. концерт, 22.30 „Сільське весілля“ орх., КЕЛЬН 15.30 Для дітей, ЛЯГТІ 21.35 Фінські мельодії, ЛЯЙПЦІҐ 19.00 20.00 21.00 „Дон Карльос“ оп. Верді, МІЛЯНО 21.00 Італ. музика, 21.50 Музика, пісеньки, 22.00 Розр. музика, ПРАГА 16.25 Давні весільні пісні, 17.25 Коляди, 18.00 18.40 Військ. орх., РАДІО ПАРІ 18.15 Концерт хору боляків, 20.00 Комунікат, опісля розривн. музика, 21.15 Пісні, РИГА 15.00 Хор, дута орх., 16.15 Нар. пісні, 18.30 19.00 20.00 (після комунікату) 21.05 „Кармен“ оп. Бізета, РИМ 17.00 Розр. музика, 19.00 Трансм. з Ватикану, Святочний концерт, 21.00 Сцена, 21.30 22.00 Орх., СТОКГОЛЬМ 18.00 Камер. концерт, 16.10 Свят. концерт, 22.03 Військ. орх., ШТУТҐАРТ 14.00 Для дітей, 16.00 Легка і нар. музика, 20.00 21.00 „Турандот“ оп. Пуччіні.

Понеділок, 26. грудня 1938.

БЕРЛІН 16.00 Весела китиця мельодій, 18.00 Дута орх., 19.20 Муз. дрібнички, 20.10 21.00 Орх., хор, сол., БІЛГОРОД 20.00 21.00 22.00 Трансм. з театру, БРАТИСЛАВА 17.00 Слов. нар. пісні, 17.30 Коляди, БУДАПЕШТ 12.30 Орх., 17.00 Форт., 18.00 Танк. музика, 19.20 20.00 Нар. пісні у супр. циг. орх., 22.00 Сальон. квінтет, 16.00 „Чорний Петрусь“ авд. для дітей, 19.00 „Дер Унбедайтенде“ ком. Нестроя, 20.15 21.00 Китиця Легарових мельодій, ДРОЙТВІЧ 21.00 Танк. музика, КЕНІҐСБЕРҐ 20.10 21.00 „Весела вдова“ оп. Легара, ЛЯГТІ 19.15 „Чародійний флет“ оп. Моцарта, 20.15 Легка музика, МІЛЯНО 21.00 22.00 23.00 „Макбет“ оп. Верді, ПРАГА 15.00 Опера, 18.15 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 19.15 Солісти, 20.30 Легка музика, 21.15 Серенада, РИМ 17.15 Солісти, 21.00 Серенада, СТОКГОЛЬМ 18.00 Розр. музика, 18.20 19.00 Октет ф-дур Шуберта, 20.00 21.00 „Юдита“ оп. Легара.

Вівторок, 27. грудня 1938.

БЕРЛІН 17.45 Анекдоти, 18.00 Веселі мельодії, орх., 19.00 „Гарна пригода“ комедія Коллета і Флерса, БІЛГОРОД 18.20 Спів, 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.10 Балалайки, 13.30 Циг. музика, 18.30 19.00 (після комунікату) концерт, БЕРОМІНСТЕР 20.05 21.00 „Паяци“ оп. Леонкавалло, ВІДЕНЬ 16.00 Концерт, 18.15 Муз. мініатури, 20.10 21.00 Веселий тирольський вечір, 22.35 Форт. соната б-дур Шуберта, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Соната ц-моль на скр. і форт. Реґера, КОПЕНГАҐЕН 20.00 Глюкові твори, ЛЯГТІ 16.00 Легка музика, 17.20 Пісні, 18.50 Оп. арії, МІЛЯНО 19.20 Орх., 20.30 Легка музика, 22.15 Віол., форт., ПРАГА 15.15 Колядкові пісні Новака на жін. хор, 17.30 Соната Кнотіла на скр. і орг., 19.25 Дитячий хор, 21.10 Орх., хор, РАДІО ПАРІ 19.15 Віол., 20.00 Комунікат, опісля Легка музика, 21.15 22.00 23.00 „Болеро“ комедія Рута, РИГА 15.00 „Травіята“ оп. Верді, 18.25 19.15 20.00 „Розмедина“ оп. Л. Фаля, РИМ 17.15 Танк. музика, 19.00 Орх., 21.00 22.00 23.00 „Вертер“ оп. Масснета, СТОКГОЛЬМ 15.00 Пісні, концерт, пробоєвики, 17.05 Легка орг. музика, 20.30 21.00 Орх. концерт, форт. Владігеров, 22.15 Фр. музика, ШТРАСБУРҐ 21.15 22.00 23.00 24.00 Опера.

Середа, 28. грудня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Сюїта на скр. і форт. ф-моль Реґера, 18.00 19.00 Розр. музика, 20.10 Оперетові мельодії, 21.00 Орх. концерт, форт. Рауль Кочальський, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Нар. пісні, 22.15 Скрипка, БУДАПЕШТ 12.10 18.20 Циг. музика, 19.25 Орх., 20.30 21.00 Концерт оп. орх., БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 22.00 „Король цирку“ оп. Алексіса, ВІДЕНЬ 12.00 Орх., 16.00 „Кава попіденська“ весела пополудне, 18.20 Веселі пісні, мельодії, 19.15 19.15 Танк. музика, 21.00 Нова австр. музика, 22.30 Орх., сол., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Пісні, балади, 20.10 21.00 „Джанні Скікі“ оп. Пуччіні, 22.30 Прелюдія та фуга г-дур і Токата д-моль Баха, ЛЯЙПЦІҐ 15.30 Для дітей, 20.10 21.00 Твори Вагнера і Верді, ЛЯГТІ 18.20 Пісні, 18.50 Популярні мельодії, МІЛЯНО 17.15 Муз. авд. Вольф-Феррарі, 19.30 Орх., 21.00 22.00 23.00 „Дафне“ оп. Муле, ПРАГА 15.15 16.10 Орх., 18.20 Легка музика, 21.10 Концерт, РАДІО ПАРІ 18.05 Легка музика, 19.15 Скрипка, 21.15 Віол., 21.30 Ля Фонтенові казки, 22.00 Кабарет, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30 Орх., 21.00 22.00 Симфон. концерт.

БІРЖА

Львів, 24. грудня 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·42—88·95 Доляри америк. 5·28·00—5·25·50. Доляри канад. 5·22·50—5·20·00. Фльорени гол. 287·84—286·85. Франки фр. 13·97—13·87 Франки шв. 119·70—118·75. Фунти анг 24·82—24·60. Ґульдени данц. 100·25—99·75 Корони чеськ. 10·75-10·40 Корони дун 10·70—10·75 Корони норв. 124·53—123·55 Корони шв. 127·69—126·60 Ліри італ. 18·90—17·60 Марки фінлян. 10·93—10·70, Марки нім. срібні 91·00—85·00. Тель-Авів

Папери.

1 ½ пів проц. внут. 64·13—65·38 3 інв. 4 ем. 86·00 серія 93·50 2 ем. 85·00. серія 91·60 5. конвер 69·00. 4 прем. дол. 42·75 4 консолід. 66·00—66·75

Акції.

Банк Польський 139·5 Цукор 37·00 Вугіль 34·50—35·00, Ліпльоп 94·75—95·00 Островець 67·25, Стараховичі 46·75.

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ.

Львів, дня 24. грудня 1939

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·35 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак. 3·10 зол.
молоко 17—18 сот
1 кг. яєць 1·75—1·90 зол.

Тенденція на масло та молоко зниж.кова, на яйця вдержана.

ПОДЯКА

На цьому місці складаємо найщирішу подяку Всечеснішому о. парохові А. Каштанюкові за батьківську поміч і участь та о. катехетові Стеблецькому за участь у похоронах бл. п. Т. Синенького.

Дружина і син.

3035

ОПОВІСТКА.

Загальні Збори Кружка Рідної Школи ім. М. Шашкевича (середмістя) у Львові відбудуться у вівторок 27. грудня 1938 в год. 6. вечір в льокалі школи ім. кор. Данила при вул. Рутовського 22 ІІ. пов. (Народний Дім). Просимо всіх членів точно прибути. 3064 1-1

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Зиблікевича 27, виручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі уладження власних проєктів, також галянтерію й інші модерні гарнітури. 2885 7-52

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Карпинця у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1920 86-0

СКУПОВУЄМО ШКІРИ сирі всілякі: з заяців, кріликів, тхорів, лисів, кун, кіз, телят, худоби — всілякі вовни й ін. Платимо найвищі ціни. Гарбуємо — фарбуємо — Препарації мисливських трофеїв. Футряні виправлені шкіри краєві, закорд. всілякі постачаємо. Гурт — детайль. Поважаємі цінники — марка.
Quality
Polska Centrala Skór i Futer Sp. z o. o.
Poznań, ul. M. Focha 27—31

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Лікар недуг шкірних, венеричних та лікарської косметики
Роман Лисяк
б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шк.рно-венер. клініки.
Льв в, вул. Сикстуська 56
Тел. 114-44.

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти
РЕВМАТИЗМОВІ
кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.
Вир.б і головна продажа
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів, Коперника 1. ч. 2343 6—9.

ОГОЛОШЕННЯ

Н. Шрайбер Львів, Гетьманська 6. Рік осн. 1904. Тел. 213-05.
НОВОЧАСНА ВИРІБНЯ КОРСЕТІВ
відзначена медалею і золотим хрестом у Парижі поручає по фабричних цінах: КОРСЕЛЕТИ, КОРСЕТИ, НАГРУДНИКИ, ЧЕРЕВНІ ПОЯСИ, ГУМОВІ ПАНЧОХИ. 2940 2-10

СНІГІВЦІ в різних красках
ЧОБОТИ гум. на черевики
ФІЛЬЦОВІ чоботи „Аляска"
поручає: спеціяльний магазин обуви для дітей і молоді
АЛЬ-СА-ДО
Львів, ул. Сикстуська 19

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії (Steinway & Sons-London), Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. и.
Виключне заступництво:
С. Новацький
Льв в, вул. Пілсудського 17.

ГАРНІ ДАРУНКИ на ЯЛИНКУ найдешевше

Кольонські води, перфуми, розпилячі, пудерниччя і французька біжутерія. — Парфумерія **С. ФЕДЕРА:** Сикстуська 2, філії: Коперника 15 а, і Зарицька 16.

Найкращі глинянські КИЛИМИ власного виробу
поручає фабричний склад
Ст. ҐАЛАНА
ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 20 (ріг Костюшка)
Низькі ціни. — Продаж за готівку і на сплати. — Приймаємо облігації Народ. Позички і інші вартісні папери. СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ ФІРМИ: пігобелінові, портієри, капи на ліжка і столи. 2935 5—10

Львівські шоферські курси

Тел. 2.2-46. інж. Н. Гереско Тел. 272-46.
САМОХОДОВІ Й МОТОЦИКЛЕВІ ДЛЯ АМАТОРІВ І ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ. ПРИЙ-
І ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ. ПРИЙВУЛ. ТОМІЦКОГО 14 (давна Коперника 54) — ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЇЗДЯТЬ ОПІКА. ЦІНИ ЗВИЧАЙНІ.

САМОХОДОВІ

ПРОТИМОРОЗНІ ШИБИ І СНІГОВІ ЛАНЦЮГИ поручає
Витовд Транда
ЛЬВІВ, АКАДЕМІЧНА 7. 3024 1—3

Виключна
ПРОДАЖА ЦЕРАТ І ЦЕРАТОВИХ ВИРОБІВ
Експльоатації фабрик церати в Польщі

Жадайте ЦІННИКІВ І ПРОСПЕКТІВ

УВАГА! Довголітній практикант віденської тапіцерсько-декоративної робітні відкриває власне підприємство під фірмою
І. Бабій ЛЬВІВ, Ленартовича 20.
виконує: тапчани, клюбові гарнітури, патентові фотелі до спання і ін. 10-0

ЕКО

це добрі батерії українського виробу

ЕКО, Львів, Потоцького 58.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
виконує першорядно всякого роду
МУЖЕСЬКІ УБРАННЯ ТА ФУТРА
Ціни найдешевші.
Володимир Гаврисьо
2790 Львів, Сикстуська 43 Ц. 9-1

„ВОДОТЯГИ"

Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.
Львів, вул. Пелчинська 22, тел. 23-166
Станиславів, 3-го Мая 12.

НАЙКРАЩІ МЕБЛЕВІ ВИРОБИ
тільки в єдиній українській робітні
поручає по найдешевших цінах
А. Ільків
Львів, Ленартовича 4 (Томіцького 12).

Всякі тапіцерські роботи

виконує солідно і дешево
Арт. тапіцерсько-декоративна робітня
П. БОЧИЛЮК І І. ОГОРОДНИК
Львів, Сикстуська 48, тел. 113-39.
На складі тапіцерські меблі.

Найдешевші меблі

в українській кооперативі
АРХО
Львів, Корнянтів 1. Тел.: 272-64

Інж. Юрій Лясецький

держ. уповажнений інженер будови
ЛЬВІВ, МОНЧИНСЬКОГО 26, ТЕЛ. 270-27
виконує усі праці з обсягу будівництва та промислової і житлової архітектури.

ЗА ДУРНО

додаю шовкову блюзку
при купні плаща від 17—31.XII.ц.р.
БРАТИ КАРЕЛЬ
ч. 3006 2—3 Львів, Ягайлонська 7.

Найкраща українська виключно **ПАСТА** до взуття і підлоги
З ФАБРИКИ ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
„БЛИСК"
ЛЕВИЦЬКИЙ І С-КА
Станиславів, ул. Жуликовського 5

Тільки оголошуючись у
„ДІЛІ"
можете успішно продати, купити або занаймати реальн.сть.

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"

бажає
ВЕСЕЛИХ СВЯТ
І ПРОСИТЬ КУПИТИ НА СВЯТА В ІЇ СКЛАДАХ ВСІ ПОТРІБНІ ТОВАРИ І НАПИТКИ.

РІК ОСНУВАННЯ 1912.
Й. Б. Шпріцер
Робітня щіток, пендзлів і решових мітел
ЛЬВІВ, УЛ. ШПИТАЛЬНА 1
(В Домі Товаровім) Тел. 257-50 м. 216-86. 1-4

Дивани, тапчани меблеві матеріяли тапети і т. п.
Проєктування і виконання комплетного устаткування дому у власних заведенних тапіцерських і столярських
Т. Кисяк і сини
ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4
1784 Тел. 240-09 і 219-85 15-2

На Різдво і Новий Рік купуйте тільки практичні дарунки: пульовери, светри, панчохи, рукавички, спарплети, шалики, гетри, шалі
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЛЕВ ЛЕВЕН
Берна 3. Станиславів Ринок 15
Великий вибір! Ціни низькі і тверді, видні на кожнім артикулі. Оглядайте і виставовим, а переконаєтеся! 288

Приписові почтові друки і книжки до в'китку часописів

якими кожне видавництво послугується можна купити в Адміністрації „Діла" Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Ціни друків:
Zawiadomienie wsyłkowe 1 зл. 1.—
Gazetowa książka nadawcza
оправлена (120 карток) зол. 2.50
оправлена (200 карток) зол. 3.50
Książka rozsyłkowa
за 480 почт. урядів зол. 2.50
за 960 почт. урядів зол. 3.—

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошенні шпальти.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденції по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 450.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. 230.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. 75.—

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo", Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.